

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 26–28 mars och den 1 april justerades.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas partigrupp anmält Robert Olesen som suppleant i socialutskottet och Fredrik Lundh Sammeli som ersättare i riksdagsstyrelsen.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

suppleant i socialutskottet
Robert Olesen (S)

ersättare i riksdagsstyrelsen
Fredrik Lundh Sammeli (S)

§ 3 Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 24 april kl. 14.00*.

§ 4 Meddelande om särskild debatt

Tredje vice talmannen meddelade att på begäran av Miljöpartiets partigrupp skulle en särskild debatt med anledning av Klimatpolitiska rådets rapport och Sveriges klimatpolitik anordnas *fredagen den 9 maj kl. 9.00*.

Från regeringen skulle statsrådet Romina Pourmokhtari (L) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Begäran om särskild debatt med anledning av klimatpolitiska rådets rapport och omläggningen av Sveriges klimatpolitik

Flera undersökningar visar att en stor majoritet av svenska folket oroar sig över klimatförändringarna – 85 % enligt SOM-institutet 2023, 70 % enligt Klimatbarometern 2024, 66 % enligt Sifo 2024 och 77 % enligt Fairtrans 2024.

Regeringen och Sverigedemokraterna har de senaste åren genomfört en genomgripande omläggning av Sveriges nationella klimatpolitik och den klimatpolitik Sverige driver i EU. Förändringarna i klimatpolitiken är av sådan omfattande karaktär att frågan förtjänar att debatteras i riksdagens kammare.

Resultatet av den klimatpolitiska omläggningen är kraftigt ökade utsläpp och bromsad takt i elektrifieringen av transportsektorn. Preliminär statistik visar att trafikutsläppen ökade med 18 procent 2024. Under de tre första kvartalen av 2024 ökade Sveriges totala utsläpp med cirka 6,2 procent jämfört med motsvarande period 2023. Utifrån tillgänglig statistik ser Sverige ut att vara det land i EU som ökade utsläppen mest av alla medlemsländer under 2024.

Finanspolitiska rådet har konstaterat att regeringen saknar en sammanhållen och begriplig klimatstrategi och att avsaknaden på en plan leder till att klimatomställningen blir dyrare än nödvändigt. Klimatpolitiska rådet har tidigare år pekat på att regeringens klimatpolitiska handlingsplan leder in på en onödigt riskfylld väg för Sveriges klimatomställning. En långsiktig klimatpolitik är en förutsättning för svenska företags konkurrenskraft.

Sverige har historiskt varit pådrivande i klimatarbetet i EU och andra internationella sammanhang, men på kort tid har Sveriges roll förändrats. I den internationella rankingen Climate Change Performance Index har Sverige rasat från näst högsta placering (2021) till plats 37 (2024) i kategorin klimatpolitik.

Mot bakgrund av det som anförts ovan är det angeläget att riksdagen får debattera Sveriges klimatpolitik med utgångspunkt i Klimatpolitiska rådets senaste rapport. Miljöpartiets riksdagsgrupp begär därför denna särskilda debatt.

Stockholm den 25 mars 2025

Amanda Lind

Språkrör Miljöpartiet de gröna

Daniel Helldén

Språkrör Miljöpartiet de gröna

Katarina Luhr

Klimatpolitisk talesperson Miljöpartiet de gröna

Annika Hirvonen

Gruppledare Miljöpartiet de gröna

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktrapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2024/25:FPM30 Förordning om kritiska läkemedel *COM(2025) 102* till socialutskottet
2024/25:FPM31 Förordning om ett gemensamt återvändandesystem *COM(2025) 101* till socialförsäkringsutskottet
2024/25:FPM32 Meddelande om genomförande och förenkling *COM(2025) 47* till näringsutskottet

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2024/25:99 till finansutskottet

2024/25:100

Förslagspunkt 1 till finansutskottet

Förslagspunkt 2 till konstitutionsutskottet

2024/25:157 till socialutskottet

2024/25:158 till näringsutskottet

Skrivelser

2024/25:98 till skatteutskottet

2024/25:101 och 120 till finansutskottet

Motioner

2024/25:3390, 3391, 3393 och 3396 till justitieutskottet

§ 7 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Socialutskottets betänkande

2024/25:SoU24 Bättre förutsättningar för besöksnäringen i fråga om småskalig produktion av alkoholdrycker

Socialförsäkringsutskottets betänkande

2024/25:SfU18 Migrationsfrågor

Utbildningsutskottets betänkande

2024/25:UbU13 Vuxenutbildning

Näringsutskottets betänkanden

2024/25:NU15 Lagändringar till följd av ändringar i EU:s formskyddsförordning

2024/25:NU17 Näringspolitik

*Svar på
interpellationer*

§ 8 Svar på interpellation 2024/25:575 om bristen på replokaler

Anf. 1 Utbildningsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Mats Berglund har frågat mig hur jag ser på läget för replokaler och musikhus runt om i Sverige, om regeringen kommer att göra någon konsekvensanalys vad gäller neddragningarna på folkbildningen samt vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att stärka det fria svenska musiklivet och i vilken mån det ingår replokaler och musikhus i dessa eventuella åtgärder.

Till att börja med vill jag understryka att folkbildningen är viktig för ett rikt kulturliv i hela Sverige. Ett av de fyra syftena med statens stöd till folkbildningen är att bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Varje budget handlar om prioriteringar, och förslaget om en justering av statsbidraget till studieförbunden i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1) föregicks av noggranna avvägningar inom Regeringskansliet. I budgetpropositionen för 2024 förstärkte regeringen samtidigt statsbidraget till folkhögskolorna med 100 miljoner kronor. Denna nivå beräknas bestå permanent. I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1) förstärkte regeringen det särskilda utbildningsstödet som ska underlätta studier på folkhögskola för personer med funktionsnedsättning med 25 miljoner kronor. Regeringen beräknar även att stödet ska förstärkas 2026 och 2027.

Det är viktigt att se att regeringen för 2025 fördelar sammantaget drygt 4 miljarder kronor till folkbildningen genom statsbidrag. Det handlar om cirka 2,4 miljarder kronor som fördelas i generella statsbidrag till folkhögskolor och cirka 1,6 miljarder kronor i generella statsbidrag till studieförbund. Det är alltså ett omfattande statligt stöd som möjliggör mycket viktig bildningsverksamhet runt om i landet, bland annat med kulturell inriktning. Varje studieförbund och folkhögskola har stor frihet att på egen hand prioritera verksamheten utifrån statens syften med stödet till folkbildningen.

Det är också viktigt att poängtera det delade finansieringsansvaret för folkbildningen. Detta innebär att staten, regionerna, kommunerna, huvudmännen och enskilda har ett gemensamt ansvar för att finansiera folkbildningens verksamheter.

Vidare vill jag nämna att barns och ungas rätt till kultur ska uppmärksammas särskilt enligt de nationella kulturpolitiska målen. Statens kulturråd och Konstnärsnämnden fördelar statsbidrag till en rad organisationer, utövare och arrangörer inom musikområdet. Vidare fördelas dessutom ut-

vecklingsbidrag till kommuner som är huvudmän för den kommunala kulturskolan, där bland annat musikutbildning för barn och unga bedrivs.

Regeringen har tidigare i år beviljat Kulturskolerådet 1 miljon kronor för ett pilotprojekt för digital fjärr- och distansundervisning, bland annat med syfte att fler ska kunna delta i kulturskolans verksamheter.

Slutligen vill jag lyfta den viktiga utbildning som bedrivs vid våra universitet och högskolor, bland annat Kungliga Musikhögskolan, och även de statsbidrag Myndigheten för yrkeshögskolan tilldelar vissa konst- och kulturutbildningar.

Anf. 2 MATS BERGLUND (MP):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Den ursprungliga rubriken på min interpellation till utbildningsministern var ”Replikalskrisen”. Jag tycker dock att man ska vara lite försiktig med ordet kris. Jag vet inte heller om det är just en kris för replokalerna som Johan Pehrson och hans regering har ställt till med. Men illa är det. ”Replikalskrisen” är rubriken på det upprop i filmat format som en stor del av den svenska musikeliten tillsammans med ett antal unga ännu oetablerade musiker riktar mot regeringens nedskärningar i stödet till studieförbunden.

60 000 svenskar spelar i band och använder studieförbundens replokaler. Nu räknar studieförbunden själva med att en tredjedel, 20 000 personer, mestadels unga, kommer att bli av med sin replokal. Parallellt med detta görs neddragningar av det statliga stödet till kulturskolan, och stödet till folkhögskolorna urholkas genom uteblivna uppräknings.

Det är inte bara själva fundamentet till det svenska musikundret som hotas. Med regeringens samlade politik på kulturområdet och för civilsamhället håller hela det kitt som håller ihop samhället på att rämna. Mötesplatser försvinner, och civilsamhället krymper.

Det här sker i en tid då den liberala demokratin backar kraftigt och fort världen över. Det sker i alla världsdelar. I USA rämnar demokratin i realtid framför våra ögon just nu. I Europa ser vi hur högerpopulismen har spridit sig. Också i Sverige monteras demokratiska institutioner ned. Det tidigare liberala partiet samarbetar med ett högerpopulistiskt parti i regeringsposition.

Vi har behov av mer kultur och mer bildning. Studieförbunden är en av de mest kraftfulla demokratiska infrastrukturer vi har i Sverige och de skandinaviska länderna. I studieförbunden sänks trösklarna till kunskap och delaktighet. De når ut i hela landet, även till glesbygden och de små orterna. Men det är också just där, i glesbygd och på mindre orter, som regeringens nedskärningar drabbar som allra hårdast. De lämnar människor, unga och gamla, i sticket, utan lokaler och utan kultur, och demokratin backar.

Vidare, fru talman, har vi krig i vår närhet. Jag hade förmånen att få träffa den ukrainske konstnären Hamlet Zinkivskyj här i riksdagen för ett par månader sedan. Han har fått i uppdrag av sina militära befäl att fortsätta sitt konstnärliga arbete i stället för att bidra med vapen i det ukrainska försvaret. Många andra av mina kontakter med Ukraina bekräftar bilden av hur oerhört viktigt det levande kulturlivet är för Ukraina just nu – för totalförsvaret och för det ukrainska folket. Föreställningar och konserter är

Prot. 2024/25:102
22 april

Svar på
interpellationer

utsålda. Fienden vet om detta och riktar sina vapen mot kulturlivets infrastruktur.

I Sverige växer det väpnade försvaret i snabb takt. Totalförsvaret hänger med i viss mån. Men kulturlivet backar kraftigt i Tidöregeringens budgetar. Det resulterar nu till exempel i att musikhus läggs ned och 20 000 unga musiker förlorar sin replokal.

I min interpellation ställde jag fyra frågor. Jag tror faktiskt inte att jag fick svar på någon av dem i statsrådets första svar. Utbildningsministern sa inget om hur han ser på läget för replokaler och musikhus. Jag fick inget svar på om regeringen avser att göra en konsekvensanalys av neddragningarna på folkbildningen. Ministern sa inget om åtgärder för att stärka det fria musiklivet eller om det kan tänkas bli mer pengar till replokaler och musikhus. Jag fick i stället svar på en rad frågor jag inte ställt, till exempel om det neddragna statsbidraget till kulturskolan. Statsrådet får gärna återkomma med svar på mina frågor i sitt nästa anförande.

Anf. 3 CATARINA DEREMAR (C):

Fru talman! Också jag vill i denna debatt passa på att understryka vikten av den fria och frivilliga folkbildningen. Jag skulle också vilja jämföra replokalskrisen – om vi nu ska använda ordet kris, men i varje fall den nedläggning som sker av ett stort antal replokaler runt om i landet – med om vi skulle sätta ordet idrottslokaler framför de orden.

Varje ungdom har rätt en till bra, fri och meningsfull fritid. Det kan bara leda till positiva saker om man fyller sin fritid med någonting gott och någonting som skapar gemenskap med andra. Om man skulle tänka sig att vi på Sveriges karta skulle dra en massa streck över ordet idrottsanläggningar skulle det bli ramaskri. Vi kan inte tänka oss något sådant.

Nu vill inte alla barn och ungdomar ägna sig åt vare sig fotboll, hockey eller vad det nu kan vara för idrottsgren, utan de har ett intresse i kulturen. Här behöver man ha en struktur för att de både ska få verka i den miljön och ska få utveckla sig.

Då är studieförbunden en oerhört viktig instans i vårt samhälle. Det gäller inte minst om vi tittar runt om i hela landet. Hos studieförbunden finns en infrastruktur. Än så länge finns de kvar i varje kommun. De har också en infrastruktur för den verksamhet de har. Att få en pensel i handen eller en gitarr kan verkligen spela roll.

Det fina med studieförbunden och kamratcirkelarna, som det faktiskt handlar om, är att det finns en struktur. Jag får ta ansvar för att vi är minst tre som träffas minst tre gånger med tre studietimmar. Jag behöver också lägga upp en plan för min studiecirkelverksamhet, vilket gör att man faktiskt kommer framåt i verksamheten.

Det är klart att det inte är alla som blir igenkända musiker genom att de går en studiecirkel när de är unga. Det är långt ifrån alla fotbollsspelare som blir elitidrottsspelare. Jag skulle vilja att vi tar en liten titt på hur det ska bli jämställt för de ungdomar och barn som faktiskt vill ägna sig åt kulturen och kanske inte bara idrotten. Det viktiga är att man gör någonting meningsfullt.

Jag vill också fråga ministern hur man ser på infrastrukturen för kulturen i hela landet. Hur ska vi kunna ersätta detta om det är så att replokaler-na faktiskt försvinner?

Fru talman! Daltorpsskolan i Hässelby gård i västra Stockholm hade 1994 stått öde i några år. Det var ett gäng rätt missanpassade ungdomar från Tensta, Vällingby och Hässelby som efterfrågade en lokal att vara i. I dag skulle det inte ens komma på tal att ett gäng missanpassade ungdomar skulle ges den enorma friheten att få vara i en lokal med total frihet. Men tack och lov var samhället lite annorlunda då.

För hyran noll kronor fick ungdomarna nycklar till lokalerna. Med kombinationen studieförbund och fritidsledare, som skulle ha lite koll, skapades det som blev en stor musikstudio och en replokal. Ett halvår senare byggdes Studio 165. Resten är egentligen ett stycke svensk musikhistoria eller musikkapitel.

Ur replokalen kom röster och musik ingen tidigare hade hört. Det var Ajo, Ken Ring, Big Fred, Blues och Houman. Det var rap, hiphop, musik och texter. Det var unga röster från samhällets utkanter.

Sedan kom Feven, den första kvinnliga svenska rapparen som dominerade scenerna. Hennes mål var förstås att ta hem den första Grammis till betonghuset i Rinkeby, och precis så blev det. Vi var många som såg den Grammisgalan på tv-skärmen hemma och som bara gallskrek när hon stod där och höll sitt tal.

Vi som är uppvuxna i västerort i Stockholm kan alla historien om just replokalen 165 i Hässelby gård. De missanpassade ungdomarna blev faktiskt våra idoler. Kunde de stå på scen så kunde vi. Kunde Feven vinna en Grammis kunde vi unga tjejer kanske också det.

Alla tog kanske inte musikens väg. Några andra gav sig i kast med några andra typer av samhällsuppgifter. Jag vill hävda att musik och replokaler, dessa mötesplatser, handlar om att bygga samhällen.

Det handlar om att skapa samhällen byggda på tillit. Ungdomar som kanske inte är helt och hållet anpassade efter normer ska ändå någonstans ges en viss form av ansvar, tillsammans med andra samhällsaktörer, och bygga någonting som blir större.

Men som samhället ser ut i dag har Studieförbundet i Västerås och Vuxenskolan i Norrköping stängt sina replokaler. Folkuniversitetets musikhus i Malmö lägger snart ned. Umeås största och äldsta musik- och replokal Musikhuset på Umedalen tvingas till nedläggning. Läget var så illa i Luleås musikhus att man skulle bli tvungen att lägga ned, men kommunen klev in och finansierade det i stället.

Minskningen med en halv miljard till studieförbunden som sker på tre år motsvarar en tredjedel av studieförbundens årliga statsbidrag. Näst på tur är nu Göteborg, Borås, Karlskoga, Kristianstad, Falun och Linköping som också stänger sina musikhus och replokaler en efter en.

Man kan ju hävda att sådana nedskärningar ska göras genom att dra ned på annat. Men vi vet ju alla att de stora kostnaderna som folkbildningen har primärt handlar om personal och just lokaler. Det är just därför den här typen av verksamhet först tvingas till nedstängning.

Jag vet att det är en angelägenhet för Tidöpartierna att i många debatter tala varmt om den svenska musikexporten. Vi är en av världens största musikexportörer. Därför är det en fin ansats när man nu säger att de kreativa branscherna ska utgöra en viktig del av den strategiska svenska exporten.

Men faktum är att det också måste skapas möjligheter till att skapa ny musik i det svenska samhället. Tekniken möjliggör det. Nya kreativa tekniska lösningar kommer också att möjliggöra det. Men verkshöjd skapas i möten människor emellan.

Jag hoppas ändå att folkbildningsministern nu förstår att det svenska musikundret står under stort och allvarligt hot på grund av den kraftiga nedläggningen av musiklokaler.

Anf. 5 KRISTINA AXÉN OLIN (M):

Fru talman! Tack, utbildningsministern, för en möjlighet till en intressant debatt!

För oss moderater och regeringspartierna är barns och ungdomars rätt till kultur något oerhört prioriterat. Därför ändrade vi statens kulturpolitiska mål för ett antal år sedan och bytte ut ett som S-regeringen hade haft i decennier om att statens kulturpolitiska mål var att vara en motvikt mot den kommersialism som råder inom kulturen.

I stället införde en borgerlig regering det kulturpolitiska målet i staten att barns och ungdomars kultur ska prioriteras. Det var något som S, V och MP inte tidigare hade gjort. Regeringen fullföljer det. För oss är barns och ungas kultur viktigt.

Vi har också en annan sak som vi tycker är oerhört viktig. Det är att vi ska ha armlängds avstånd. Det stämmer att vi minskar budgeten för studieförbunden från 1,8 miljarder till 1,3 miljarder under en treårsperiod. Det stämmer. Men hur studieförbunden väljer att prioritera i sitt innehåll anser vi inte att vi politiker ska lägga oss i.

Jag kan personligen beklaga att en del studieförbund väljer att avveckla replokaler. Men till exempel Medborgarskolan gör inte det. Där bygger man nu ett kulturhus i Malmö. Det är en del studieförbund som väljer att avveckla replokaler.

Fru talman! SCB:s nya siffror kom för inte så länge sedan. Det handlar om vad studieförbunden gör för någonting. Man kan till exempel läsa följande om en kurs: Vill du bli en mästare på popcorn och hur man poppar i kastrull? Då är det här kursen för dig. Lär dig tekniken från grunden, och förgyll fredagskvällarna med varma, nypoppade popcorn helt utan tillsatser.

Det är jättebra att alla vill lära sig nya saker. Men man ska också komma ihåg att en majoritet av studieförbundens deltagare är pensionärer – högutbildade pensionärer. Tyvärr, fru talman, är den minsta gruppen som deltar i studiecirklar unga människor mellan 20 och 24 år. Det är en utmaning.

Man kan också konstatera att deltagandet i studiecirklar nästan har halverats efter covid. Det var över 1 miljon svenskar som deltog i studiecirklar före covid, och nu är det 606 000. Vi har dessutom två färre studieförbund eftersom ett studieförbund valde att själv avveckla sin verksamhet medan studieförbundet Ibn Rushd valde att lägga ned verksamheten eftersom man förlorade tillståndet att bedriva studieförbundsverksamhet. Detta innebär alltså att vi har två studieförbund mindre och dessutom över 400 000 färre deltagare än för några år sedan.

Hur Studieförbunden i samverkan kan lägga pengar på att spela in en kampanjfilm och dessutom engagera ett antal artister i ett upprop och skrämma människor med att det kommer att bli 20 000 människor som förlorar sina replokaler är för mig, fru talman, helt obegripligt.

Jag förstår inte hur man räknar. Jag har läst tabellerna från SCB gång på gång. Såvida det inte är högutbildade pensionärer som använder replokalerna stämmer inte siffrorna.

Därmed inte sagt, fru talman, att det inte är beklagligt om det försvinner replokaler. Det tycker jag med, och det tycker säkerligen Johan Pehrson, utbildningsministern, också. Men vi håller fanan högt när det gäller att våra partier inte ska lägga sig i vad studieförbunden har för verksamhet. Det är inte vår uppgift att göra det.

Med de orden, fru talman, instämmer jag i utbildningsminister Johan Pehrsons svar på interpellationen.

(Applåder)

Anf. 6 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Fru talman! Utbildningsministern! Vi måste tala om vad som håller på att gå förlorat. Vi måste tala om musik – inte om Spotifylistor eller hits i radio, utan om den musik som börjar i ett nedslitet rum med dålig akustik och en trasig förstärkare där fyra tonåringar med skakig självkänsla spelar tillsammans för första gången och känner att de hör ihop.

Neo, 14 år, som bor i Huddinge, sa det bäst när han fick veta att just replokalen i Huddinge hotas. Så här sa Neo: Om det inte hade funnits någon replokal vet jag inte vad jag hade hållit på med. Det här är en sysselsättning som kanske betyder att vi inte gör saker som är sämre, som att hålla på med droger eller hamna i fel cirklar.

Detta är en verklighet för tusentals unga. Replokalerna spelar roll. Enligt Studieförbunden i samverkan hotas nu en tredjedel av alla replokaler runt om i Sverige på grund av nedläggningarna av folkbildningen. Det handlar om 20 000 personer, framför allt unga, som kommer att förlora sina kreativa rum. Det är unga som Neo, som jag just nämnde.

Tobias Forge från bandet Ghost har sagt: Min karriär började just med 20 års repetitioner i diverse replokalskomplex som alla drevs med statliga medel. Den världskände låtskrivaren Shellback hemifrån Blekinge, som jag kommer ifrån, har sagt: I replokalen började jag lära mig det viktigaste en låtskrivare kan lära sig – att samarbeta med andra. Karin Dreijer, som också är världskänd, från bandet The Knife har sagt: Alla kids gillar inte sport. Det måste finnas platser där man kan hålla på med musik.

Allas vår folkkäre Per Gessle påminner oss om att hans bakgrund och hans erfarenhet aldrig hade kommit till utan replokalerna. Per Gessle säger: I replokalen träffade jag Marie Fredriksson. Utan replokal hade det inte funnits något Gyllene tider, och det hade inte funnits något Roxette heller.

Den här frågan handlar inte bara om lokaler. Det handlar om framtid, det handlar om rättvisa och det handlar om utveckling. Musiken är inte bara toner; den är faktiskt också terapi. Den är tillhörighet, den är bildning och den är demokrati.

Jill Johnson har uttalat sig, bland annat i samband med uppropet som visar på problemen med att replokaler läggs ned. Hon säger: Vi kan inte lägga ned allting som har med kultur att göra i vårt land.

Vi pratar ofta om det svenska musikundret och om hur Sverige som ett litet land har skapat musik som berör hela världen. Men musikundret började som sagt inte i en radiostudio; det började i en replokal. Om vi river grunden för nästa generation tystnar inte bara en lokal, utan då riskerar vi att tappa något av det bästa som vi har visat världen.

Fru talman! Utbildningsministern! Det här är inte en kulturfråga vid sidan om. Det här är en samhällsfråga mitt i hjärtat av ungas liv, mitt i hjärtat av Sverige.

Fru talman! Utbildningsministern! Faktum är att replokaler just nu läggs ned runt om i hela vårt land. Det är en direkt följd av regeringens politik. Jag vill gärna veta vad utbildningsministern tänker göra angående det här.

Anf. 7 Utbildningsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jag har full förståelse för att justeringen av anslag – regeringen fortsätter att för statlig del ge ett ansevärt anslag varje år – kräver omprioriteringar och fokusering inom studieförbunden.

Den stegvisa neddragning som har meddelats innebär att studieförbunden får förutsättningar att anpassa, fokusera och prioritera sin verksamhet. Men det kommer även efter detta att finnas ett stort statligt anslag som tillsammans med annan samfinansiering gör det möjligt att bedriva mycket av den bildningsverksamhet, till exempel med fokus på kultur, som är så avgörande.

Jag tycker också att man måste komma ihåg att bredda det hela ur perspektivet att bildning inte bara sker i studieförbunden. Bildning sker till exempel i skolan och genom att det finns bibliotek. Att unga människor läser är extremt viktigt för att de sedan ska kunna komma vidare och kanske delta i en verksamhet som studieförbunden anordnar. Här gör regeringen stora satsningar för bildningen.

Sverige bärs upp av hundratusentals föreningar. Det är föreningar som människor samlas i för att tillsammans bedriva en verksamhet som utgör en ryggrad i vårt samhälle och i vår demokrati där staten kan göra sitt och individen kan göra sitt. Men i föreningar gör vi också saker tillsammans som är meningsfulla, oavsett om vi arbetar med Röda Korset eller i en fotbollsförening eller om vi deltar i en popcornkurs – inte för att jag vill förvandla den här debatten till någon Minecraftföreställning på en svensk biograf där popcornen flyger fram och tillbaka i salongen. Jag vet inte om ni har sett den filmen.

Regeringen tycker att det är viktigt att unga människor inte bara sköter sig och klarar skolan. Det är en tuff tid. Vi vill också att unga människor ska ha en meningsfull fritid för att kunna finna sig själva och få svar på vem man är, vart man är på väg eller var man vill vara. Då är det viktigt att man gör saker tillsammans.

Det är därför regeringen kommer med det så kallade fritidskortet, som inte bara är inriktat på idrottsföreningar utan som också är fullt möjligt att använda för kulturverksamhet. Så kan vi ge unga människor, oavsett hur familjens ekonomi ser ut, förutsättningar att med egen makt och genom

eget val aktivera sig i till exempel kultur, musik eller litteratur i exempelvis studieförbund som erbjuder dessa aktiviteter.

De här resurserna är viktiga som en förstärkning för individen. Det handlar om att ge unga människor en god chans till framtiden, till egenmakt och till att kunna förverkliga både små och stora drömmar. Men framför allt handlar det om att kunna göra saker tillsammans med andra. Det är det som är så viktigt när man bygger och skapar förutsättningar för ett starkt samhälle.

Som tidigare har sagts är det viktigt för regeringen att vi inte talar om exakt vad studieförbunden ska göra. Men de måste prioritera och använda de resurser de får från stat, från region, från kommuner och från andra finansiärer och tillsammans med de förutsättningar som till exempel fritidskortet ger skapa en god verksamhet som ligger i folkbildningens anda. (Applåder)

Anf. 8 MATS BERGLUND (MP):

Fru talman! Jag har tidigare varnat för det misstänkliggörande av kulturen och folkbildningen som ganska ofta sker. Moderaten Kristina Axén Olins anförande var ett rätt tydligt exempel på det, med popcornkurser och annat.

Jag vill återkomma till ministrarnas interpellationssvar. Han säger där att varje budget handlar om prioriteringar och att förslaget om dessa kraftiga neddragningar av statsbidragen till studieförbunden hade föregåtts av noggranna avvägningar inom Regeringskansliet.

Det stämmer ju inte. Vilka avvägningar man gör inne på budgetavdelningen i Regeringskansliet har jag naturligtvis ingen insyn i. Men att Tidöregeringen i steg ett delar upp budgetposten till Folkbildningsrådet i två separata delar, folkhögskolorna för sig och studieförbunden för sig, i steg två arbetar ut en plan över mandatperioden i tre trappsteg nedåt för att skära bort en tredjedel av stödet till studieförbunden under mandatperioden och i steg tre effektuerar denna plan och i tre tydliga ryck drar undan matan för 20 000 personer och deras replokaler är inte en budgetfråga. Det är en ideologisk fråga, och det vet ministern. Det är en fråga som till exempel Sverigedemokraterna har drivit länge med ideologiska argument och som Liberalerna nu har köpt och, som det verkar, välkomnar med öppna armar.

Men det är inte bara dessa 20 000 unga musiker som har drabbats. Det är inte heller det som är syftet med neddragningarna. I rapporten *Nedskärningarnas konsekvenser* visar Folkbildningsrådet hur både studieförbunden och folkhögskolorna har drabbats hårt av nedskärningar och urholkade anslag. På folkhögskolor har antalet lärare minskat med 14 procent. Så gott som samtliga folkhögskolor har drabbats. Två tredjedelar av skolorna har dragit ned på personal. De 100 miljoner som regeringen senast sköt till var tacknämliga men långtifrån tillräckliga.

Studieförbunden finns än så länge i Sveriges alla kommuner. Men man har fått lämna ett antal mindre orter, särskilt på landsbygden, och nu finns en risk att hela kommuner kommer att stå utan någon av folkbildningens aktörer. Visst, vi ska inte lägga oss i vad folkbildningen själv gör. Men regeringen måste ta ansvar och göra en egen analys av sina egna besparingar och nedmonteringen av studieförbunden.

Prot. 2024/25:102
22 april

Svar på
interpellationer

Sverigedemokraterna, som jag nämnde tidigare, har ett partibeslut om att hela stödet till studieförbunden ska bort. Det är ett viktigt beslut för ert största samarbetsparti, Johan Pehrson. Flera gånger har vi nu också hört att folkhögskolorna ska vara nästa steg.

Detta är alltså inte en budgetfråga. Det är en fråga om vilket samhälle vi vill ha och om vi vill ha ett levande kulturliv i hela landet eller inte. I ett större perspektiv handlar det om huruvida Sverige ska följa stora delar av den övriga världen i rörelsen bort från demokratin eller om Sverige ska vara ett av de undantag som faktiskt finns och i stället engagera sig i och stärka demokratin.

Ett exempel på ett sådant undantag är Estland, min mammas hemland. Också Ukraina var på god väg att stärka sin demokrati fram till den ryska invasionen. Det är dock ganska ont om sådana exempel. Den vägen kräver nämligen ansträngningar som den här regeringen absolut inte har visat någon som helst vilja till.

Det handlar om att minska övervakningen och kontrollsamhället, stärka tilliten, hitta balanspunkter, såklart, och stärka yttrandefriheten och föreningsfriheten. Det handlar om att inte vara så skuggrädd utan våga tro på den positiva kraften i kulturen. Vikten av kultur, vikten av folkbildning och vikten av studieförbundens verksamhet får inte bli bara en läpparnas beaktelse.

Statsrådet får gärna återkomma med något tydligare svar på mina frågor. Vi hade behövt skarpa åtgärder redan i vårbudgeten, men de uteblev. Kommer den här regeringen att komma med några konkreta åtgärder för att vända den negativa trenden för replokalerna, för studieförbunden och för kulturlivet runt om i Sverige?

Anf. 9 CATARINA DEREMAR (C):

Fru talman! Jag får väl också tacka ministern för svaret på interpellationen och Mats för att ha väckt den. Den har ju onekligen dragit till sig flera talare som tycker att detta är en angelägen fråga.

Jag vill börja med att kommentera detta med armlängds avstånd. Jag inledde med att prata om den fria och frivilliga folkbildningen. Armlängds avstånd till studieförbunden är en självklarhet. Annars blir den ju varken fri eller frivillig. Det finns inga tveksamheter på den punkten.

Trots detta är det som sker beklagligt. Det kan låta som att neddragningen är väldigt lite pengar i en statsbudget, men för det lokala studieförbundet och dess avdelningar och lokaler spelar det roll. Och de som drabbas är ändå de unga som har kommit dit.

Jag tycker att vi ska vara väldigt glada över att vi har studieförbund som också engagerar äldre personer som fortsätter att utbilda sig på olika sätt och tillsammans med andra.

Ministern svarar väldigt bra på slutet. Jag har inget emot att man koncentrerar sig på läsning och prioriterar att vi ska lära oss att läsa på ett bra sätt. I sitt svar lyfter ministern också exempelvis Kungliga Musikhögskolan när det gäller musiken. Men jag vill ändå fråga hur ministern ska lösa detta. Har man några intentioner över huvud taget att se på vad som händer i landet, om vi tar ett hela-landet-perspektiv på detta? Det är de mindre orterna och landsbygden som kommer att drabbas.

Anf. 10 LAWEN REDAR (S):

Fru talman! Till skillnad från ledamoten Kristina Axén Olin tänker jag faktiskt slå ett slag för landets pensionärer och deras rätt att få mötas och genomföra studiecirklar och folkbildningsaktiviteter. Lika mycket tänker jag slå ett slag för barns och ungas rätt till en meningsfull fritid och rätten att få infinna sig i en replokal varhelst i landet man bor.

Ledamoten Kristina Axén Olin kan besöka Filipstad, där jag rätt nyligen var. Där sitter nu pensionärsföreningen i biblioteket, folkbiblioteket, för att genomföra sina populära aktiviteter. De sitter där och stickar tillsammans, och de säger till mig: Här kan vi kanske inte koka vårt kaffe, men vi har en väldigt trevlig folkbibliotekarie i Beshir som serverar oss kaffet.

Då kan man ställa sig frågan: Varför sitter inte dessa pensionärer i stället hemma i någons kök och genomför aktiviteterna? Jo, för att den demokratiska kulturpolitiken har lämnat ett synsätt som bygger på att kultur, meningsfulla aktiviteter och filosofi- och litteratursamtal ska ske i någon exklusiv salongslägenhet eller i någons kök. Bildning är någonting som ska komma alla till del. Det kräver sin infrastruktur, att det finns mötesplatser som alla föreningar kan mötas på och vara i.

De synergier detta skapar är rätt fantastiska. När de äldre får möta de yngre eller när de yngre får möta minoritetsföreningar sker det någonting i samtalen och diskussionerna.

I det här parlamentet är det rätt många ledamöter som har vuxit upp i någon form av studieförbund och som inte har utbildat sig till att bli politiker. Genom studieförbunden lärde de sig de demokratiska verktygen, som att kunna leda årsmöten, och kan därmed ta på sig ansvar, utvecklas i samtalet och debatten och kanske åta sig ännu större uppdrag. På så sätt har vi vitaliserat föreningskulturen, som är väldigt svensk och väldigt unik.

Folkbildningsministern menar att nedskärningen handlar om prioriteringar. Vi må ha helt skilda uppfattningar i den ekonomiska politiken, men jag vill ändå ställa frågan: Med kunskap om vad som nu sker, kommer Liberalerna att stoppa fortsatta nedskärningar när vi ser dessa konsekvenser?

Anf. 11 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Fru talman! En tredjedel av replokalerna hotas, och det är vad den här debatten handlar om. Den handlar på många sätt om många ungas liv och framtid. Just i de miljöer som replokalerna innebär når vi ofta många unga som inte har hittat sin väg någon annanstans.

Chris Adam från Smash into pieces har sagt att om det är något han tror på är det att det är bra att lägga pengar på att aktivera just unga. Och, fru talman, det här inlägget är en vädjan om samarbete med regeringen. Vi socialdemokrater vill bedriva en politik där vi stoppar nedskärningarna. Vi vill att studieförbunden och replokalerna inte ska läggas ned. Vi vill säkra framtidens musikunder i Sverige, och vi vill säkra aktiviteter för barn och unga. Om regeringen har intentionen att stoppa nedskärningarna vore vi jätteglada. Jag vill gärna höra ett svar från ministern.

Lars Winnerbäck har sagt att varje ”problemunge” som plockar upp en gitarr och ges tillgång till en replokal är en vinst för samhället. Just nu ser vi att konsekvensen av nedskärningarna blir att replokalerna läggs ned runt om i Sverige.

Jag vet hur mycket musiken betydde för mig under min uppväxt, för mina vänner och för många andra. Jag tycker inte att Sverige ska bli ett land som tystnar. Världen har fått se att Sverige är ett land där man kan börja i en källare och bli något stort.

Ibland kan en låt rädda ett liv, och ibland börjar en framtid med bara ett ackord.

Anf. 12 Utbildningsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jag tackar för många fina poetiska inlägg. Jag recenserar inte mig själv utan jag tänker på de andra inläggen från debattörerna.

Jag vill vara tydlig med att jag också hängde mycket i musiklokaler när jag var ung. Jag har städat studieförbunds keramiklokaler. Det var klet på alla väggar efter kurserna – mer så när terminen gick framåt. Jag har själv varit studiecirkelledare genom åren.

Studieförbunden är en viktig verksamhet. Den spelar en stor roll, och det är därför staten fortsätter att ge ett starkt stöd. Jag vill dock även i den här debatten påminna om det trista som kom fram för några år sedan när det tydligt framgick hur systemet missbrukades på ett sätt som det inte var avsett för. För mig som liberal spelar det ingen roll om jag blir galen på att HVB-hem bedrivs på ett skitigt sätt, om studieförbund missbrukar skattebetalarnas pengar eller om LSS-verksamhet inte fungerar som tänkt. Vi tänker se till att de används på rätt sätt och på ett effektivt sätt.

Detta är bakgrunden till att regeringen värnar den breda folkbildningen. Det handlar om 4 miljarder. Att vi separerar folkhögskolorna och studieförbunden innebär inte att det är läge att framföra någon konspirationsteori. Jag riktar mig till Mats Berglund, fru talman, när jag säger detta. Det handlar om att skilja på att folkhögskolorna har en roll och att studieförbunden har en annan roll. Båda är viktiga och kan spela en stor roll för folkbildningen, men de separeras i fråga om stöd från staten.

En effekt av Riksrevisionens granskning är att det nu sker en skärpt tillsyn och mer kontroll. Det kommer att fortsätta. Jag tycker att det är viktigt att när resurser ges för att en strulig unge ska ta upp gitarren, för att citera Lars Winnerbäck, ska resurserna gå just dit. Där ser jag fritidskortet som ett viktigt tillskott. Inte minst barn från socioekonomiskt mindre privilegierade förhållanden får ett kraftigare stöd för att få en meningsfull fritid.

Först ska barnen gå i skolan hela dagen och lära sig läsa, räkna och skriva. Det är grunden för all bildning, för all demokrati och för hela civilsamhället. Det är hela grunden för nationens fortbestånd att lära sig läsa, räkna och skriva, och det har regeringen valt att prioritera. Med fritidskortet ges en möjlighet för unga människor att också söka sig vidare. Jag håller med om det som har sagts tidigare, nämligen att alla inte kan bli fotbollsspelare. Det är knappast önskvärt – om det inte vore för Örebro SK:s del, där behövs förstärkningar.

Med fritidskortet ges förutsättningar att använda resurserna till att bryta en i värsta fall mental istid, att hitta på något vettigt att göra, att tillsammans med andra utveckla sitt intresse och finna något som kan bli en livslång glädje, till exempel musik. Därför väljer regeringen att fokusera på detta.

Jag lovar att jag följer dessa frågor lika noga i dag som jag följde spelningarna på Studio Kuling hemma i Örebro när jag själv var 14 år.
(Applåder)

Prot. 2024/25:102
22 april

*Svar på
interpellationer*

Anf. 13 MATS BERGLUND (MP):

Fru talman! Incidenterna som utbildningsministern talade om hände alltså för sex år sedan. Studieförbunden upptäckte dem själva och vidtog åtgärder. Men diskussionen återkommer ständigt. Det är vad jag menar med misstänkliggörandet. Sluta gärna med det!

Videon ”Replikalskrisen” är kort och kärnfull. Precis som Magnus Manhammar berättade tidigare innehåller den ett antal citat. Vi hör Per Gessle berätta om hur Roxette bildades i en delad replokal. E-type säger att man nedmonterar fundamentet för Sveriges otroliga musikframgångar. Det kommer att märkas. Så fortsätter det.

Låt mig sammanfatta: Johan Pehrson, Liberalerna och Tidöregeringen har ställt till det för studieförbunden. Replikaler och musikhusverksamheter läggs ned över hela landet, inte minst på små orter. Själva basen för det svenska musikundret monteras ned. Det är inte bara fråga om studieförbundens verksamheter, utan hela kulturlivet, lokaler, möjligheter, hela folkbildningen, grundstenen i svensk demokrati, och folkhögskolorna drabbas. De är viktiga verksamheter för många, och de är helt avgörande för många unga människors liv.

Några av dem uttalar sig i den korta filmen: Det här är sättet att dra ihop sina vänner, att spela tillsammans och att göra något tillsammans. Det är verkligen det man behöver för att leva, säger en tjej i filmen som spelar i bandet Påmperipåssa. Det är en av många röster kring studieförbunden och replokalerna.

Jag ska strax hålla ett seminarium i riksdagen. Vi har bjudit in unga personer som ska berätta om hur viktigt det har varit för dem att få ta del av det fria och frivilliga lärandet på olika folkhögskolor. Statsrådet är naturligtvis varmt välkommen klockan 13 i Mittpoolen. Vi har några här på läktaren som ska delta. Alla andra är naturligtvis också välkomna. I den här debatten får vi inga konkreta svar. Debatten fortsätter i Mittpoolen alldeles strax.

(Applåder)

Anf. 14 Utbildningsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jag tackar för inbjudan. Tyvärr är min vardag inte riktigt klädd för den fantastiska möjligheten att lyssna på alla intressanta seminarier i riksdagen. Men jag försäkrar interpellanten om att jag kommer att ta del av det som sägs också där.

Jag förstår verkligen att justeringen får konsekvenser och innebär tuffa och svåra omprioriteringar av verksamheterna. Men också studieförbundens verksamheter förändras, och jag vill igen understryka att det inte bara är studieförbunden som är lika med svenskt civillsamhälle. De gör en viktig insats för bildningen – att samla och kanalisera. Men i Sverige finns hundratusentals föreningar där kultur, demokrati och intressen bärs vidare över generationer. De är centrala, och en del av den verksamheten sker inom studieförbunden. En del bedrivs på biblioteken, och andra bedrivs på andra platser, till exempel hembygdsföreningar, över hela vårt land.

Jag förstår att det nu är en svår tid, en förändringens tid, men jag vill också understryka att staten väljer att prioritera dessa frågor med 4 miljarder kronor. Det gör regeringen därför att regeringen tycker att det är en viktig verksamhet. Annars kan den tas bort. Det är en viktig verksamhet, men även inom denna verksamhet måste det ske prioriteringar. Vi väljer att stärka den utsatta 14-åringen och den privilegierade 15-åringen, som nu får en chans att själva bestämma hur de vill använda resurserna för fritiden, till exempel för att få tillgång till idrott, friluftsliv eller kultur. Jag instämmer i analysen att de är centrala för ett samhälles fortbestånd.

Ett stort tack för en fin debatt!
(Applåder)

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2024/25:569 om rättvisa tävlingsvillkor inom idrotten

Anf. 15 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Sara Gille har frågat mig om jag anser att det är förenligt med jämställdhetsmålen att biologiska män tillåts tävla i damklasser inom svensk idrott.

Sara Gille har även frågat mig om jag och regeringen avser att ta initiativ till riktlinjer eller lagstiftning som säkerställer rättvisa och könsbaserade tävlingsvillkor inom svensk idrott.

Sara Gille har också frågat mig hur jag ser på World Athletics beslut att införa en separat kategori för transatleter och om detta är något Sverige bör verka för även inom andra idrotter.

Slutligen har Sara Gille frågat mig vad jag och regeringen gör för att skapa ett klimat där kvinnliga idrottare tryggt kan uttrycka sin oro och sina åsikter i dessa frågor utan att riskera repressalier eller stigmatisering.

Jag instämmer med Sara Gille om vikten av att säkerställa en jämställd idrott där alla kan delta på lika villkor. Regeringen anser att idrotten ska vara öppen, jämställd och tillgänglig för alla oavsett till exempel kön, könsidentitet, etnisk tillhörighet, funktionsvariation eller socioekonomisk bakgrund. Inte minst inom barn- och ungdomsidrotten och inom breddidrotten är idrotten en viktig arena för social gemenskap, hälsa och utveckling.

I det idrottspolitiska målet framgår att idrotten ska vara jämställd och att alla i Sverige ska ha möjlighet att motionera och idrotta. I de förutsättningar regeringen ställer upp för det årliga statliga bidraget om 2,1 miljarder till idrotten framgår vidare att bidraget bland annat ska främja en jämställd idrott.

Statens idrottspolitik och den svenska idrottsmodellen bygger på en fri och självständig idrottsrörelse. Det innebär att idrottsrörelsen själv beslutar om sina regelverk och villkor för till exempel deltagande i olika tävlings- och idrottsevenemang. Det är inte regeringens roll att besluta om riktlinjer eller ytterligare lagar för att styra idrottens tävlingsregelverk.

Frågan om könstillhörighet och biologiskt kön i relation till tävlingsidrott är komplex, och dess relevans varierar mellan olika idrotter. Regeringen välkomnar att idrottsrörelsen, både nationellt och internationellt, uppmärksammar dessa frågor och aktivt arbetar med att utveckla tydliga regelverk och tävlingsformer. Det är centralt att deltagande i tävlingar sker på lika villkor och att idrottens regelverk är och upplevs som rättvisa av samtliga utövare.

Det internationella friidrottsförbundets och Svenska Friidrottsförbundets policy och regelverk för transkvinnors tävlande är exempel på hur idrotten själv inom sina förbund tar ansvar för att hantera dessa frågor, något som regeringen ser positivt på.

Vad gäller Sara Gilles fråga om att kvinnliga idrottare fritt ska kunna uttrycka sina åsikter gäller yttrandefriheten även inom idrotten. Att idrotten ska vara trygg, inkluderande och demokratisk är en viktig fråga för regeringen, och inom Riksidrottsförbundet är arbetet för en trygg idrott för alla en prioriterad fråga. Regeringen följer noga detta arbete och ställer bland annat krav i riktlinjerna till Riksidrottsförbundet på att resultat och effekter av idrottsrörelsens arbete för en trygg idrott årligen ska redovisas.

Vi har stort förtroende för idrottsrörelsens vilja och förmåga att hantera denna fråga och följer noga utvecklingen.

Anf. 16 SARA GILLE (SD):

Fru talman! Statsrådets svar var ett typiskt exempel på hur man pratar runt någonting utan att egentligen säga något. Det blir bara fina ord om jämställdhet och trygghet, men man undviker helt att ta ställning i sak. Det är just det som är problemet.

Det här handlar om kvinnors rätt att tävla på lika villkor och inte bli undanträngda av en politisk ängslighet som nu helt får gå före sunt förnuft. Under lång tid har vi arbetat för att kvinnor ska få samma möjligheter som män inom idrotten – för att kvinnor ska slippa mäta sig mot manlig fysiologi. Det har varit en självklarhet. Men vad händer nu när själva grunden för damidrotten hotas av att biologiska män får tävla i damklasser? Jo, det blir ett bakslag.

I USA finns redan exempel där biologiska män efter könsbyte vunnit tävling efter tävling i damklass. Två transidentifierade atleter tog 15 delstatliga titlar i friidrott från biologiska flickor i gymnasieåldern. Det är inte rättvisa. Det är att radera år av kamp för kvinnors idrott. Det spelar heller ingen roll hur många år av hormonbehandling som har genomförts, för de biologiska skillnaderna finns fortfarande kvar. Män har kvar fysiska fördelar även efter könskorrigering, vilket skapar en obalans.

World Athletics har agerat. År 2023 införde man ett förbud mot att transkvinnor som genomgått manlig pubertet får tävla i kvinnoklassen. Samtidigt utreder man en separat öppen kategori, och man är inte ensam. World Rugby har gått före. Det internationella simförbundet Fina har infört liknande regler, och cykelförbundet UCI likaså – inte av fientlighet utan för att skydda kvinnors idrott. Det visar att det går att hitta en balans mellan inkludering och rättvisa.

Fru talman! När jag frågade ministern om det är förenligt med Sveriges jämställdhetsmål att låta biologiska män tävla i damklasser valde han att tala om barnidrott, om inkludering och om idrottsrörelsens frihet. Men, fru talman, nu är det faktiskt så att detta inte handlar om barnens fotbolls-

träning på tisdagar. Det handlar om elitidrott, om mästerskap, om tusentals timmars träning och om drömmar som riskerar att krossas.

Sverige fördelar 2 miljarder kronor i idrottsstöd varje år, och med det följer ett ansvar – ett ansvar att inte låta kvinnors tävlingsvillkor försvinna bakom politiska skygglappar. Då är det rimligt att staten tydliggör att rättvisa tävlingsvillkor för kvinnor ingår i jämställdhetsuppdraget. Vi har inte separata klasser i idrott för att diskriminera; vi har dem för att skydda rättvisan. Det handlar om att kvinnor ska kunna tävla på egna villkor, mot andra med jämförbara fysiska förutsättningar.

Att stå passiv i denna fråga är att låtsas som att det inte pågår en förändring som riskerar att göra damidrotten till en skuggklass utan trovärdighet. Konsekvenserna är tydliga: Kvinnor kommer att välja bort idrotten. Flickor kommer att undra varför deras insatser inte längre räknas. Föräldrar kommer att tveka. Det samhälle som säger sig stå upp för jämställdhet förlorar all trovärdighet om det inte vågar försvara kvinnors rätt att tävla mot varandra på lika villkor.

Anser ministern att det är förenligt med rättvisa och trovärdighet i svensk idrott att biologiska kvinnor ska behöva konkurrera mot personer med bevarade fysiska fördelar från manlig pubertet?

Anf. 17 MICHAEL RUBBESTAD (SD):

Fru talman! Det finns några oskrivna regler som alla politiker i någon mening följer.

För det första svarar en politiker aldrig ja eller nej på en fråga utan tar alltid tillfället att utveckla sitt resonemang och föra fram sin politiska ståndpunkt.

För det andra ser en politiker alltid till att styra sitt svar till det politiska kernen egentligen vill prata om. Det är något som ganska ofta gör gemene man lite irriterad eftersom man tycker att politiker aldrig svarar på de frågor de faktiskt får.

För det tredje: När man får en fråga som man inte har den blekaste aning om hur man ska besvara, eller när frågan helt enkelt är för känslig för att man ska våga ta ställning, svarar man lite snyggt att man bevakar frågan eller följer utvecklingen noga. Och det är precis det svar man har gett interpellanten Sara Gille, nämligen att regeringen följer utvecklingen noga. Vidare hänvisar man till att man har "stort förtroende" för idrottsrörelsens egen förmåga att hantera frågan. Fritt översatt betyder det att man inte vågar ta i frågan och att någon annan får lösa den.

När matpriserna skenade hänvisade inte ansvarigt statsråd till marknaden att lösa situationen – nej, man kallade till samtal och satte press. När elpriserna rusade hoppades inte ansvarigt statsråd på att eljättarna skulle lösa det, utan man kallade till samtal innan vintern slog till och drev även på för elstödet. Huruvida det var rätt åtgärder som vidtogs beror säkert på vem som får frågan och vilket parti den personen tillhör, men oavsett vilket agerade statsråden och tog tydlig ställning när situationen så krävde.

Nu står vi inför ett läge där idrottskvinnor över hela världen sätter ned foten, bokstavligt talat, och säger: "Nu räcker det!" Det handlar om kvinnor som trots att de riskerar att bli diskvalificerade från tävlingen lägger ned sina redskap och vägrar tävla mot biologiska män. Vår uppgift som politiker är solklar i detta läge: Vi måste stå upp för de kvinnorna och ge dem det stöd som de efterfrågar och behöver. Vi behöver ta tydlig ställ-

ning. Vi ska inte hänvisa till att idrottsrörelsen själv får lösa situationen och att vi bevakar utvecklingen.

Min fråga är helt enkelt: Varför väljer statsrådet att inte agera och ta ansvar?

Prot. 2024/25:102
22 april

*Svar på
interpellationer*

Anf. 18 ANGELIKA BENGTSSON (SD):

Fru ålderspresident! Jag har under två mandatperioder varit ansvarig för mitt partis idrottspolitik, och jag har följt den debatt som har förts framför allt i USA. Där har flera rekord, inte minst inom collegeidrotten, slagits av personer som fötts som män, bytt kön till kvinna och fortsatt att tävla inom samma idrott och därmed lyckats slå rekordet, det kvinnliga rekordet. Dessa personer var födda som män. Många kvinnliga idrottare har av den anledningen valt att avsluta sin elitkarriär eftersom de känner sig överkörda av ett orättvist regelverk.

Fru ålderspresident! Idrotten har i många år tampats med orättvisa villkor. Vissa dopar sig för att nå framgång och berömmelse. Andra ser en möjlighet i att byta kön för att nå samma framgång. Det må vara en radikal jämförelse, men jag är övertygad om att många med mig ser orättvisan i att man inte kan tävla på lika villkor.

Idrottsrörelsens grundbult är att vi ska tävla med samma regelverk och på lika villkor för att se vem som har nått den bästa tekniken, styrkan och uthålligheten för att ta guldmedalj och bli bäst inom sin idrott. Det kräver många timmar i idrottshallen för att nå denna framgång. Man ska inte kunna nå den framgången genom att fuska sig till den. Vi måste säkerställa att just detta upprätthålls: att tävla på lika villkor för att ha kvar glädjen i att pusha och nå sina gränser för att bli bättre och starkare inom sin idrott.

Debatten i USA börjar vi se och höra också här i Sverige, även om den inte är lika långt gången – ännu, säger jag, för jag är övertygad om att vi kommer att få se den debatten intensifieras i Sverige.

Jag vill lägga till ytterligare ett perspektiv i denna debatt. Många gånger pratar man om hormonnivåer i kroppen, men allt annat då? Mer muskelmassa – varför debatteras inte det? Varför tar vi inte upp det när vi diskuterar transpersoners tävlan inom idrotten? Män är födda med mer muskelmassa, och det kommer vi inte ifrån, oavsett hormonnivå i kroppen, framför allt när man redan har tävlat och nått en elitnivå inom sin idrott och därefter bytt kön men fortsätter att tävla.

Fru ålderspresident! Jag är ganska övertygad om att en elitsimmare som byter kön till kvinna kommer att fortsätta att vara starkare än Sarah Sjöström, för att ta ett exempel. Det är väldigt tydligt. Vi ser det i USA. Vi ser det på de rekord som slås. Det kan vi inte komma ifrån. Mer muskelmassa betyder per automatik att man är starkare.

Jag tycker därför att det vore bra att bredda debatten så att den inte bara handlar om hormonnivåer. Vi behöver även föra in alla andra aspekter – fysiska såväl som icke-fysiska faktorer – i debatten.

Anf. 19 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Fru ålderspresident! Tack, ministern, som väljer att svara på Sara Gillles frågor här i dag!

De senaste decennierna har vi sett en omfattande identitetspolitisk omstöpning i vårt samhälle, inte bara i Sverige utan i hela västvärlden. Det är en rörelse som har varit väldigt aktiv, med organisationer som exempelvis

RFSL, som har fått fri ingång i våra skolor och arbetat hårt med den här typen av frågor. Det är en organisation som alltför ofta visat sig inte tåla granskning.

Föräldrar som har opponerat sig mot det som de upplever att deras barn har utsatts för har fått ett stigmatiserande bemötande, vilket är djupt problematiskt. Det handlar om den underliggande känslan av att inte våga säga vad man tycker utan risk för att bli just stigmatiserad, uthängd i medierna, sparkad från jobbet eller uthängd på andra sätt. Vi har fått många olika vittnesbörd om det.

Den här debatten är ett led i den utveckling som vi har sett i debatten om huruvida biologiska män ska tävla mot biologiska kvinnor i damidrotten. För 50–70 år sedan hade den debatten varit helt otänkbar och ganska befängd. Men vi hör allt fler sunda röster – personer som gör sin röst hörd trots hot och risk för stigmatisering.

Sportbladet publicerade en artikel med en modig ung friidrotterska för någon månad sedan. Hon tävlade utomlands, och det blev en väldig uppståndelse efter att hon kommit tvåa i en tävling. Hon tävlade i häcklöpning, och år 2019 tävlade hon mot en biologisk man. I artikeln beskrev hon den fullständiga förvirringen, bestörtningen och smärtan när hon inte fick den där platsen som hon hade kämpat för under hela sitt liv.

Hon beskrev också rädslan för att bli stigmatiserad. Hon var rädd för att bli hemskickad till Sverige och för att inte få ställa upp i tävlingar om hon yttrade sina känslor. Hon höll tyst väldigt länge. Det är just den obehagliga delen som jag tycker är exceptionell i det här fallet.

En tid senare valde hon trots allt att i sociala medier posta en bild på prispallen där hon stod som tvåa, med bildtexten: Jag är 2019 års mästare, den snabbaste biologiskt födda kvinnan i loppet. Konsekvensen av inlägget blev en enorm storm av hat. Man skrev att hon var en fruktansvärd människa. Man använde ord som transfob, rasist och homofob, och hon blev också hotad och varnad för att röra sig ensam utomhus, komma till tävlingar och så vidare.

I artikeln sa hon också att man behöver ge tillbaka titlarna till de biologiskt födda kvinnor som faktiskt vunnit sina tävlingar samt ta bort namn och resultat från de biologiskt födda män som tävlat inom kvinnsporten. Hon sa att hon vill att man tar på sig ansvaret och ber om ursäkt, helt enkelt.

Det fanns en massa andra problematiseringar i artikeln, om att unga tjejer tvingas duscha med biologiska män och så vidare. Jag menar i alla fall att fler sunda röster behöver höras när det gäller dessa frågor. Det gäller naturligtvis också oss som politiker, som vi hörde i tidigare inlägg, inte minst ministern, som ansvarar för frågorna.

Om kravet är att transpersoner ska få en egen tävling eller något annat måste regeringen och ministern kunna säga vad de egentligen tycker. Jag vill fråga ministern hur man tänker sig det här framöver. Jag som sverigedemokrat och konservativ ser inga problem alls med att ha en åsikt i den här frågan. Kan socialministern i egenskap av kristdemokrat också ha en åsikt i frågan, även om idrottsrörelsen själv bestämmer i realiteten?

Anf. 20 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru ålderspresident! Jag har redogjort för de allmänna utgångspunkterna här. Det gjorde jag inte bara i största allmänhet, för att man inte vågar säga något annat, utan det gjorde jag därför att det är detta som vägleder oss i arbetet gentemot Riksidrottsförbundet, som är fritt och självständigt i Sverige. Det är de som utformar tävlingsregelverken. Om man vill ha det på ett annat sätt kan man förstås driva det.

Jag ser att det i grunden handlar om en kompetensfråga. Vi har 72 specialidrottsförbund, som naturligtvis är de som är bäst lämpade att bestämma vilka tävlingsbestämmelser som i detalj ska gälla för de olika sakerna, eftersom det också skiftar mellan idrotter vad som är relevant och inte.

Som jag sa är det viktigt att reglerna upplevs som rättvisa av alla som deltar och att kvinnor och män kan delta på lika villkor. Vi välkomnar också att idrottsrörelsen både nationellt och internationellt uppmärksammar dessa frågor och arbetar aktivt med att utveckla tydliga regelverk och tävlingsformer som gör att de upplevs som rättvisa och möjliggör lika deltagande för kvinnor och män. Det är ganska rimliga utgångspunkter, tycker jag.

Därutöver är det rimligt att idrottsförbunden själva utformar sina tävlingsregelverk. Om politiker ska göra detta i detalj tror jag att risken är att det blir ett sämre regelverk, helt enkelt. Det handlar om hur man ser på idrottens självständighet och idrottens självständiga möjlighet till organisering.

Anf. 21 SARA GILLE (SD):

Fru ålderspresident! Sverigedemokraterna kommer alltid att försvara kvinnors rätt till rättvisa förutsättningar. Vi gör inte detta för att det är obekvämt, utan vi gör det för att vi vet att andra just nu sviker kvinnor. Vi gör det för att vi lyssnar på kvinnliga elitidrottare som vittnar om en tystnads-kultur, om rädsla och om uppgivenhet. Det är röster som tidigare vågade tala om de orättvisa tävlingsvillkoren, men nu vågar de inte ens ställa frågan om biologisk rättvisa.

Vi har i Sverige byggt ett idrottssystem som påstås vila på frihet och jämställdhet, men i praktiken är det inte längre självklart att kvinnor tävlar mot andra kvinnor. Det är inte längre säkert att den som vinner faktiskt har tävlat på samma villkor. När den biologiska verkligheten ignoreras förlo-rar systemet sin trovärdighet. Då blir damidrott en kuliss.

Regeringen säger att staten inte ska styra idrotten, men staten styr redan. Staten ställer krav på värdegrund och jämställdhet. Då är det inte orimligt att även kräva att kvinnor ska kunna tävla mot varandra och inte mot manlig kroppsstyrka. Staten följer redan upp idrottens värdegrund och hur den tillämpas. Då är det fullt möjligt att också klargöra hur rättvisa tävlingsvillkor för kvinnor ska gälla.

Fru ålderspresident! World Rugby har visat att kvinnor riskerar upp till 30 procent mer skador i kontaktidrott om de möter spelare med manlig kroppstyp. Det är allvar. Att blunda för den risken är att lämna kvinnors säkerhet åt sidan för ideologisk bekvämlighet.

En Sifoundersökning från 2022 visade att två tredjedelar av svenskarna inte tycker att personer som har genomgått manlig pubertet ska få tävla i damklasser. Bland kvinnorna är motståndet ännu starkare, och det är inte ett marginellt perspektiv. Det handlar om intensiv förståelse av rättvisa.

Vi har dessutom genom FN:s kvinnokonvention förbundit oss att säkerställa kvinnors möjlighet att utöva idrott på lika villkor. Det är en juridisk skyldighet. Den gäller också när det blåser. Då kan vi inte backa undan när just de villkoren utmanas. Andra länder vågar agera – detta visar att det går.

World Athletics, Fina, UCI och World Rugby, som jag nämnde tidigare, har inte gett upp sin värdegrund. De har försvarat den. Vad vi i Sverige behöver är en nationell linje som tydligt säger att kvinnors idrott inte får offras för politisk korrekthet, att rättvisa inte är något som vi kompromissar bort och att mod är viktigare än medial popularitet.

Fru ålderspresident! Det här handlar inte om makt. Regeringen har redan verktygen. Det handlar om vilja. Det handlar om att våga säga att vissa saker inte är förhandlingsbara. Kvinnors rätt att tävla mot andra kvinnor är helt enkelt en av dem.

Jag skulle vilja ställa en fråga till ministern: Vidtar ministern åtgärder för att säkerställa att de krav på jämställdhet som redan ställs på idrottsrörelsen också omfattar rättvisa tävlingsvillkor för kvinnor på elitnivå?

Anf. 22 MICHAEL RUBBESTAD (SD):

Fru ålderspresident! Tack, statsrådet, för svaret och för inlägget i debatten!

Sverigedemokraterna lade i oktober förra året fram ett yrkande, alltså ett förslag för riksdagen att ta ställning till, om att ”män som identifierar sig som kvinnor inte ska få dra fördel av sin biologiska kroppsbyggnad i tävlingar mot biologiska kvinnor” och att ”tillträdet till könsspecifika anläggningar bör regleras för att skydda integriteten för alla individer”. Detta förslag röstade vi sedan om i kammaren så sent som den 12 mars i år, alltså bara för ungefär en månad sedan. Alla andra partier i riksdagen, inklusive regeringspartierna och det parti som statsrådet själv företräder, sa nej till vårt förslag. Man vill alltså inte hindra biologiska män från att delta i kvinnoidrotten, och man vill inte begränsa tillträdet till områden avsedda för kvinnor till endast kvinnor. Detta gör man med hänvisning till att det är någonting som idrottsrörelsen får hantera själv.

Men som vi har hört i tidigare inlägg har de som markerat och sagt att detta inte är rättvist eller förenligt med de övergripande jämställdhetspolitiska målen i Sverige – alltså att kvinnor och män ska ha samma rättigheter, möjligheter och förutsättningar – fått höra att de är transfober, rasister eller andra skällsord. Här måste regeringen sätta ned foten och ge det stöd som behövs. Regeringen måste våga markera att det självklart är okej att kvinnor ska få tävla på samma villkor som män och att det ska vara samma oavsett kön.

Regeringen måste sätta ned foten, för vi ser att idrottsrörelsen inte klarar detta, för så fort någon har sagt någonting om detta får den personen utstå ganska mycket hat, hot och press.

Jag undrar helt enkelt: Hur är det förenligt med regeringens jämställdhetspolitiska mål att inte stå upp för de kvinnor som skriker efter hjälp?

Prot. 2024/25:102
22 april

Anf. 23 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru ålderspresident! Vi talar i dag om en väldigt liten grupp transpersoner som tävlar inom idrotten. Man kan fråga sig varför man ska ändra ett regelverk som ska gälla denna lilla grupp. Är det rättvist? Jag tycker inte det.

Jag tycker att man ska tävla på lika villkor. Det är därför vi har den här debatten. Regelverk kommer, som statsrådet nämnde i svaret, ofta från internationell nivå. Just därför borde politiken även visa var man står i sakfrågan. Här borde Sverige vara tydligt. Det tycker jag inte att vi i Sverige är i dag, och jag beklagar det.

Min fråga är därför: Varför vägrar regeringen att vara tydlig i den här frågan? Vad är man rädd för? Idrottsrörelsen kommer fortsatt att vara fri, även om Jakob Forssmed sätter ned foten och säger vad han verkligen tycker. Varför ska vi ha en idrottsminister om han inte vågar ta ställning i sakfrågor som kan antas förolämpa vissa eller som kan vara känsliga?

Vi är politiker. Vi måste sätta ned foten någonstans om vi vill ha ett rättvist regelverk.

Anf. 24 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Fru ålderspresident! Som jag nämnde i mitt tidigare anförande har vi sett denna rörelse under lång tid. Den har gått för långt – det menar man på många platser runt om i världen. Vi ser det på olika sätt. I förra veckan slog högsta domstolen i Storbritannien fast att jämställdhetslagens definition av ”kvinna” ska baseras på biologiskt kön. Det är en viktig milstolpe i det arbete som nu pågår. Det sker efter att kvinnorrörelsen i Storbritannien har utkämpat en lång politisk kamp för rättvisa och biologisk vetenskap.

Man behöver naturligtvis klargöra tydliga sanningar. Det konstiga i det man brukar kalla den postmoderna ideologin är att en objektiv sanning egentligen inte finns, utan allting är baserat på känslor.

Ministern skriver i sitt svar: ”Frågan om könstillhörighet och biologiskt kön i relation till tävlingsidrott är komplex, och dess relevans varierar mellan olika idrotter.” Men precis som vi hörde tidigare skulle politiken träda in om det skulle bli enorma orättvisor och människor skulle fara illa på olika platser. Det är vårt arbete som politiker – kanske för att opinionen säger det, kanske för att medborgarna gör sin röst hörd. Men jag menar att det är bättre att vi politiker föregriper detta än att vi blir förbigångna.

Att relevansen varierar mellan olika idrotter är självklart. Men hur kan det vara komplext att biologiska män tillåts tävla mot biologiska kvinnor i idrott på elitnivå? Jag förstår inte hur det är komplext. Jag skulle önska att ministern kunde förtydliga det.

Anf. 25 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru ålderspresident! Som jag redan har konstaterat i den här debatten är det tydligt från regeringens sida att bidraget till idrotten ges under förutsättning att flickor och pojkar respektive kvinnor och män får lika förutsättningar att delta i idrottsverksamhet – det är viktigt. Det gäller naturligtvis – för att svara på Sara Gilles fråga – även för elitverksamhet att det ska vara på det sättet. Men det är också rimligt att de respektive idrottsförbun-

Svar på
interpellationer

den i detalj utformar detta och att de sedan rapporterar tillbaka till regeringen hur de arbetar med dessa frågor.

Jag konstaterar att många förbund arbetar aktivt med de här frågorna. Sara Gille och flera andra debattörer lyfter själva World Athletics arbete eller Svenska Friidrottsförbundets arbete, för den delen, kring dessa frågor.

Att man inte i detalj skulle vilja reglera 72 idrottsförbund och exakt hur de ska förhålla sig till sina egna tävlingsregelverk handlar inte om någon postmodern ideologi. Det handlar om praktisk klokskap och kompetens – vem som är bäst på att avgöra vad som är relevant för de olika idrotterna för att kvinnor och män ska kunna delta på lika villkor.

Frågor tillbaka till debattörerna blir då: I hur många månader ska man ha haft en låg testosteronnivå, till exempel? Vem ska avgöra det? Ska politiker gå in och detaljreglera detta? Jag tror att det är dåligt. Jag tror att det är bättre att idrottsförbunden själva gör detta under de grundläggande premisserna om att värna rättvisa tävlingsvillkor och lika möjligheter för kvinnor och män att delta i idrott.

Anf. 26 SARA GILLE (SD):

Fru ålderspresident! Kvinnliga elitidrottare som uttrycker oro för orättvisa tävlingsvillkor möts ofta av misstänkliggöranden. Att kvinnor i dagens Sverige känner att de inte ens kan uttrycka oro för orättvisa tävlingsvillkor utan att bli kallade transfobiska eller omoderna är ett misslyckande för hela det offentliga samtalet. Det räcker inte att peka på yttrandefriheten som en juridisk princip. Den måste också fungera i praktiken.

Ministern säger att idrotten ska vara trygg och demokratisk. Men en verklig demokrati kräver att även obekväma åsikter får höras utan att individer riskerar sin karriär. Det ska vara fullt legitimt att påpeka att det finns en biologisk skillnad som påverkar tävlingarnas utgång. Det ska inte krävas mod att säga det uppenbara.

Fru ålderspresident! Folkvalda har ett särskilt ansvar att faktiskt säga ifrån. Vi måste försvara dem som inte längre vågar tala. Vi måste sätta gränser för vad ett rättvist idrottssamhälle faktiskt innebär. Det handlar inte om att ställa grupper mot varandra. Det handlar om att säga att kvinnors plats i idrotten inte får vara förhandlingsbar.

Jag hoppas ändå att regeringen är redo att ta den uppgiften på allvar innan fler vänder ryggen åt en idrott som inte längre står upp för dem.

Jag skulle vilja avsluta mitt sista inlägg med att fråga ministern: Vad gör regeringen för att säkerställa att kvinnliga elitidrottare som uttrycker oro i den här frågan inte tystas eller riskerar repressalier inom sina förbund?

Anf. 27 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru ålderspresident! Jag noterar återigen att jag inte fick något svar om vilka testosteronnivåer man ska ha haft – och under hur lång tid – för att räknas som det ena eller det andra eller för att kunna delta i tävlingar och så vidare. Det säger väl någonting om svårigheten för politiker att gå in och avgöra detta. Det är bättre att förbunden bestämmer vilka regelverk som krävs utifrån respektive idrott. Det handlar om hur man ska värna att kvinnor och män kan delta på lika villkor och under rättvisa förhållanden i idrott.

Jag konstaterar i mitt svar och i den här debatten att flera förbund arbetar mycket aktivt med de här frågorna. Man värnar dam- och herrklasser på olika sätt just för att värna rättvisa och möjligheten för kvinnor och män att delta under lika och bra förutsättningar som upplevs som rättvisa av alla. Det tycker jag är bra, och jag tycker att det är bra att man utformar reglerna utifrån de respektive förbundens förutsättningar.

Jag konstaterar att regeringens ingång i de här frågorna handlar om att värna jämställdhet och att värna möjligheten för kvinnor och män att delta i idrott. Vi ställer också krav på att idrotten ska rapportera tillbaka till regeringen hur man arbetar med detta.

Jag konstaterar också att det inte är regeringens uppfattning att vi i detalj ska styra över respektive idrottsförbunds egna tävlingsbestämmelser. Det görs bäst av dem som bäst känner till förutsättningarna – det handlar om att värna lika och rättvisa förutsättningar för idrott.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellationerna 2024/25:526, 546 och 568 om förlängning av det tillfälliga bostadsbidraget

Anf. 28 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru ålderspresident! Malte Tängmark Roos har frågat mig om jag och regeringen avser att förlänga det tillfälliga bostadsbidraget samt om jag och regeringen avser att genomföra några andra åtgärder för att underlätta för barnfamiljer att klara av att betala sina hyreskostnader.

Isabell Mixter har frågat mig om jag anser att det är rätt läge att helt fasa ut det tillfälliga tilläggsbidraget i bostadsbidraget i juni 2025 samt om jag avser att ta initiativ för att förlänga det tillfälliga tilläggsbidraget i bostadsbidraget efter juni 2025.

Arber Gashi har frågat mig hur jag och regeringen motiverar att bostadsbidraget sänks samtidigt som boende- och levnadskostnaderna ökar.

Fru ålderspresident! På grund av USA:s införande av handelstullar befinner sig den globala ekonomin i en stor osäkerhet. Regeringen följer frågan mycket noga. Vi är redo att stötta svensk ekonomi om det behövs. Sverige har starka statsfinanser som ger goda förutsättningar att hantera en eventuellt fördjupad lågkonjunktur.

I vårändringsbudgeten satsar regeringen på direkta konjunkturstimulanser på 5,8 miljarder kronor för att stötta ekonomins återhämtning. Detta inkluderar riktade arbetsmarknads- och utbildningsinsatser för fler i jobb, ett tillfälligt förstärkt rotavdrag samt satsningar på vägunderhåll och bostäder. För att stärka just hushållens köpkraft har regeringen i budgetpropositionen för 2025 lättat på skattebördan för svenska folket genom sänkt skatt på bland annat arbete, pension, sparande, företagande och transporter. Regeringens förstärkningar av jobbskatteavdraget riktas framför allt till personer med låga och medelhöga inkomster och gör det mer lönsamt att arbeta.

Anf. 29 MALTE TÄNGMARK ROOS (MP):

Fru ålderspresident! Tack till socialförsäkringsministern för att hon är här och svarar i dag!

När jag skickade in interpellationen för en och en halv månad sedan hade SCB just släppt siffror som visade att stigande matpriser och höjda hyror drivit upp inflationen i januari.

Hyresgästföreningen hade just släppt en ny rapport som visade att 31 procent av barnfamiljer i hyresrätt hade varit tvungna att låna pengar för att klara extra utgifter under december och januari och att 71 procent hade behövt ta av sina sparpengar.

Organisationen Makalösa Föräldrar hade nyligen släppt en rapport som visade att en genomsnittlig medlem hos dem – en ensamstående förälder med två barn och en månadsinkomst på 25 000 kronor – går back drygt 3 000 kronor varje månad.

Swedbank hade just meddelat att enligt deras beräkningar skulle arbetslösa, studenter och barnfamiljer i hyresrätt gå minus ekonomiskt under 2025.

Även efter att interpellationen lämnades in har vi sett bevis för att den ekonomiska situationen för Sveriges barnfamiljer är akut. Enligt en ny rapport från Majblomman, Rädda Barnen, Röda Korset och Hyresgästföreningen har över en fjärdedel av ensamstående föräldrar med låga inkomster och nästan lika många sammanboende föräldrar haft svårt att ha råd att betala kostnader kopplade till bostaden. Än fler har haft svårt att ha råd med nyttig mat eller fritidsaktiviteter för barnen. Stadsmissioner och hjälporganisationer berättar om hur fler och fler familjer söker sig till dem för att få hjälp med mat, kläder och leksaker.

När regeringen och Sverigedemokraterna i förra veckan presenterade sin vårandringsbudget hade man därför kunnat hoppas på någon form av respit för Sveriges barnfamiljer, men där gick de bet. Det tillfälliga bostadsbidraget för barnfamiljer tas tvärtom bort helt från den 1 juli utan att något ersätter det. Det blir högre avdrag för höginkomsttagares renoveringar och mindre bidrag till barnfamiljers hyror.

Fru ålderspresident! Inte heller i statsrådets svar här i dag ges några positiva besked. Utöver frågan kring bostadsbidraget ville jag fråga om regeringen avser att genomföra några andra åtgärder för att underlätta för barnfamiljer så att de klarar av att betala sina hyreskostnader. Men som så ofta när det gäller den här regeringen visar svaret på en oförståelse för utsatta människors situation.

Socialförsäkringsministern presenterar inga andra åtgärder för att underlätta för barnfamiljer att klara av sina hyreskostnader utan hänvisar enbart till de skattesänkningar och jobbskatteavdrag som genomfördes vid årsskiftet. Jobbskatteavdraget ger enligt regeringens egna siffror den genomsnittliga inkomsttagaren cirka 200 kronor mer i plånboken varje månad – mindre för dem med lägst inkomster – medan det tillfälliga bostadsbidraget ger flera hundra kronor till en bit över 1 000 kronor varje månad direkt till en grupp som verkligen behöver det. De här föräldrarna kommer alltså att få en stor inkomstminskning varje månad som en direkt konsekvens av regeringens politik.

Fru ålderspresident! Den 10 april, under statsministerns frågestund, frågade jag statsministern om det tillfälliga bostadsbidraget. Hans svar var då att man ska våga stå för att tillfälliga förstärkningar finns under en begränsad tid och därför kommer att upphöra. Men när problemet är beständigt över tid och situationen till och med blir värre i stället för att bli bättre, ska då inte en modig politiker våga höja förstärkningen och göra den permanent? Är det inte dags för regeringen att inse att det tillfälliga bostadsbidraget för barnfamiljer är en nödvändig del av den svenska välfärden och därför göra det permanent?
(Applåder)

Anf. 30 ISABELL MIXTER (V):

Fru ålderspresident! När jag lämnade in min interpellation hade jag ändå ett visst hopp inför den här debatten. När debatten sedan blev framskjuten tänkte jag att det kanske fanns en viss chans att regeringen skulle presentera en ändrad plan kring bostadsbidraget och tillägget till det, som vi debatterar här i dag.

Det är nämligen helt uppenbart att den ekonomiska situationen för ensamstående föräldrar, framför allt de med lägre inkomster, just nu är extremt allvarlig. Det borde regeringen såväl som Anna Tenje ha läst, sett och hört. De har likaväl som vi i oppositionen träffat Rädda Barnen, Röda Korset, Majblomman och Hyresgästföreningen när de presenterade årets undersökning, som visar att ekonomin för ensamstående föräldrar har förvärrats under det senaste året. Det är fler som inte har råd att äta sig mätta, som inte har råd med fritidsaktiviteter till barnen och som inte har råd med de mest basala sakerna till sig själva och barnen.

Vi har fått statistik på hur vräkningarna ökar, och vi ser hur matpriserna återigen rusar uppåt. Ändå går regeringen nu vidare med att helt fasa ut det höjda bostadsbidraget. För en genomsnittlig förälder med bostadsbidrag innebär det 750 kronor mindre i plånboken varje månad efter juni månad.

Fru ålderspresident! I sitt svar hänvisar Anna Tenje till att regeringen fokuserar på att stimulera ekonomin samt att man har sänkt skatten för dem som arbetar. Jag vill föra till protokollet att en undersköterska som tjänar 29 000 kronor i månaden alltså har fått 2 000 kronor i sänkt skatt på ett helt år med regeringens politik – 167 kronor i månaden. Den som har en månadslön på 150 000 kronor – vi kan kalla honom Jimmie Åkesson – har fått en skattesänkning på 40 000 kronor på ett år, alltså över 3 000 kronor per månad.

Att säga att skattesänkningar tillfaller alla som arbetar är i sig inte en lögn. Men det är en lögn att hävda att de framför allt tillfaller dem med låga inkomster och medelinkomster. Det är inte sant.

Det undandragna bostadsbidraget, som alltså ger 750 kronor mindre i plånboken, motsvaras inte på något sätt av de skattesänkningar för normallinkomsttagare som regeringen har genomfört. Dessutom äts den här lilla skattesänkningen snabbt upp nu när vi ser hur priserna skenar. Det räcker nästan med att titta på ett kaffepaket så är den där hundralappen är borta.

För ett par veckor sedan bjöd Sveriges Makalösa Föräldrar, föreningen för ensamstående föräldrar, på grötlunch här utanför riksdagen. De ville tala med oss om sin ekonomiska situation och framföra hur viktigt bostadsbidraget är för deras ekonomi. Där träffade jag Caroline, som ofta själv går hungrig för att ha råd med mat till sina barn. Jag hade önskat att någon från

regeringspartierna var där och träffade dessa föräldrar, men de uteblev enligt de föräldrar som jag träffade.

Kanske är det så att regeringspartierna kör efter devisen ”Har man ingenting snällt att säga är det bättre att vara tyst”. För vem vill säga till en människa som knappt har råd med mat att jag prioriterar hellre höjda skatteavdrag till den som ska renovera köket än ser till att ni fortfarande kan sätta mat på bordet? Det är ju sanningen när det gäller hur den här regeringen nu väljer att prioritera.

Jag kanske är korkad, men jag förstår faktiskt inte hur höjt rotavdrag eller sänkt skatt för de allra rikaste ska mätta någons mage. Snart kommer också sommarlovets, vilket innebär att man måste servera fler mål mat om dagen. Redan i dag har man inte råd att mätta sig själv. Hur ska man då klara av att förlora ytterligare 750 kronor?

Fru ålderspresident! Anser Anna Tenje fortfarande att det är rätt läge att fasa ut det tillfälliga bostadsbidraget?
(Applåder)

Anf. 31 ARBER GASHI (S):

Fru ålderspresident! Tack till statsrådet för svaret! Jag hoppas att statsrådet har haft en fin påsk och kanske haft möjlighet att åka hem till Småland och köpa påskägg, äta godis och ägna sig åt sådant som man gör under påsken.

De där påskäggen har ju blivit väsentligt mindre för många barnfamiljer. Det har man kunnat bevitna bara genom att gå ut och handla. Jag har ärligt talat svårt att förstå att regeringen i det ekonomiska läge som Sverige befinner sig i väljer att sänka bostadsbidraget – dock inte för att människor har fått det bättre och att stödet därför inte behövs. I en tid när familjer vänder på varje krona, i en tid när barn växer upp i hem där ekonomin inte räcker till det allra nödvändigaste väljer man att dela ut detta hårda slag mot många barnfamiljer.

Låt mig citera ministern: ”På grund av USA:s införande av handeltullar befinner sig den globala ekonomin i en stor osäkerhet. Regeringen följer frågan noga. Vi är redo att stötta svensk ekonomi om det behövs. Sverige har starka statsfinanser.”

Så sa statsrådet alldeles nyss. Jag är osäker på om statsrådet ens tror på det själv. Den ekonomiska situationen för landets barnfamiljer var svår långt innan dessa tullar kom. Det beror inte bara på Trump. Det beror också på Kristersson och även på Åkesson. Det beror faktiskt också på Tenje.

Låt mig förklara varför. Vi lever i en tid när matpriserna fortsätter att öka. I tidningen i dag kan man läsa att Kronofogden larmar om att fler försätts i skuld eftersom de inte kan betala sina matkostnader. Arbetslösheten fortsätter att stiga, och den arbetslinje som regeringen många gånger säger sig företräda visar sig därför faktiskt vara en bidragslinje. Fler sätts nämligen på bidrag.

Elkostnaderna har varit höga, särskilt i södra Sverige. Då har regeringen två gånger höjt skatten på el. I sommar höjer man högkostnadsskyddet och gör därmed mediciner dyrare, särskilt för de grupper som har svårast att betala för sig.

Vi har sett de största hyresökningarna på tio år för dem som bor i hyresrätter.

Barnbidraget har lämnats orört trots att nivåerna är de lägsta på 50 år. Det var alltså 50 år sedan sist man fick så lite för barnbidraget. Inte konstigt då att vi läser om barn som går till skolan med kurrande magar och överäter för att de inte alltid kan äta sig mätta hemma.

Listan hade kunnat göras längre. Men det är i denna verklighet som ni nu också sänker bostadsbidraget – som går till de hushåll som har sämst ekonomi, oftast arbetande ensamstående mammor – med nästan 700 kronor i månaden, Anna Tenje. Det är med precision som ni slår undan benen på vanligt folk i vårt land.

Regeringen satsar i stället hårt på att höja rotavdraget. Det är ett avdrag på skatten som kan göras vid renovering av kök, exempelvis. Men man kan ju undra hur många av dem som tar emot bostadsbidrag som går i renoveringstankar. Jag kan svara på den frågan; jag tror inte att det är någon alls. Ändå är det rotavdraget, bland annat, som ministern hänvisar till i sitt svar.

Jag har en konkret fråga till ministern. Vi fick nyss höra att ni följer ekonomin och den här frågan noga. Hur mycket värre måste situationen bli innan ni agerar?

(Applåder)

Anf. 32 CAROLINE HÖGSTRÖM (M):

Fru ålderspresident! När Sverige drabbades av pandemin och därefter en av de värsta inflationschockerna i modern tid agerade staten. Vi moderater stod bakom och förlängde det tillfälliga tilläggsbidraget för barnfamiljer. Det var helt rätt. Men det var också sagt att stödet skulle vara just tillfälligt. Sverige kan inte bygga långsiktig trygghet på tillfälliga krisåtgärder.

Vår politik är tydlig. Vi sänker skatten för låg- och medelinkomsttagare så att du får behålla mer av din lön och får mer egenmakt. Vi har också höjt försörjningsstödet och sjuk- och aktivitetsersättningen till ganska historiska nivåer. Vi stärker drivkrafterna till arbete. Det är inte nedskärningar. Det är ett skifte från osäkerhet till långsiktighet, från passivitet till egenmakt.

Fru ålderspresident! Jag vill redan nu passa på att bemöta några av de invändningar som vi har hört och säkert kommer att få höra under den här debatten, särskilt från Vänstern. De säger att regeringen sviker barnfamiljerna. Nej, vi har prioriterat just dem. Vi har riktat våra åtgärder dit där de gör mest nytta. Det handlar om breda skattesänkningar, särskilt för dem med små och medelstora inkomster. Det är nämligen långsiktigt hållbart. Det är det som gör att man faktiskt klarar av att betala sin hyra år efter år och inte bara halvår efter halvår.

Tillägget är inte längre tillfälligt. Därför behövs det att man tar ansvar. Det är därför vi föreslår att det fasas ut. Stödet ska inte hänga på varje halvårsbudget, för det gör det svårt för hushållen att planera.

Det finns också en diskussion om att göra höjningen permanent på olika sätt. Då ska man veta att det här är ett inkomstprövat bidrag. Vi vet att många bidrag i längden minskar drivkrafterna till arbete. Det är inte heller hållbart.

Vi vet att det finns barnfamiljer som fortfarande har det svårt. Vi ser dem. Men vi löser inte deras problem genom att förlänga det tillfälliga stödet år ut och år in. Dessutom har Riksrevisionen visat att dagens bostadsbidrag riskerar att leda till felaktiga utbetalningar och återkrav. Det slår faktiskt särskilt hårt mot barnfamiljer. Vi måste därför se till att bidraget blir mer rättvist, enklare och tryggare. Det handlar inte om att ge mindre utan om att ge rätt från början.

Precis som statsrådet Anna Tenje har varit inne på följer vi ekonomin noga. Regeringen är beredd att agera om ekonomin försämras igen, och det har man visat gång på gång. Men för att bygga ett starkt samhälle krävs att man håller fast vid principer. Det handlar om långsiktig trygghet. Det handlar om arbetslinjen. Det handlar om att ta ansvar. Det är så vi stärker Sverige och de barnfamiljer som behöver det allra mest.

Anf. 33 SOFIA AMLOH (S):

Fru ålderspresident! Vi ser organisationer och föreningar som larmar sedan flera år. De står på Mynttorget. Vi läser rubrik efter rubrik som signalerar hur allvarligt läget är för väldigt många barnfamiljer. Ska vi tolka det som att regeringen satsar mycket på dem och att de känner att de överlever och klarar av det här? Är det så regeringen och högerpartierna ser på verkligheten? Jag tror inte det, med tanke på den verklighet som faktiskt utspelar sig.

Det är inte första gången vi står här i kammaren och påtalar just detta problem. Det har vi gjort ett flertal gånger. Det finns rapporter från till exempel Majblomman, Hyresgästföreningen och Makalösa Föräldrar. Vi kan göra den listan jättelång. Rapporterna är många. Det var likadant förra året och året innan dess. Nu får vi ännu fler. Allt fler familjer drabbas, men regeringen väljer att ta bort tilläggsbidraget och säger att det inte behövs längre. Det tycker jag är anmärkningsvärt, för det går inte ihop med verkligheten. Det är ganska verklighetsfrånvänt.

Statsrådet svarade att hon ska följa den här frågan och vidta åtgärder om det behövs. Jag undrar om regeringen har lyssnat till någon av organisationerna eller läst någon enda rapport eller rubrik om hur det är ställt med svensk ekonomi och svensk hushållsekonomi. Barnbidraget urholkas, till exempel, när det kanske borde ha höjts. Regeringen borde ha tagit något av det här i beaktande; det har de inte gjort. De väljer att slå undan benen ännu hårdare.

Det kommer fler rapporter i höst när bidraget är helt borta om dem som behöver det som mest. Det är människor som inte har några marginaler. Vi har lyssnat på många modiga, ensamstående mammor som berättat att de sålt det de äger på Blocket, inte äter näringsriktig mat, inte betalar för några fritidsaktiviteter och ändå går back tusenlappar. Men regeringen väljer att ta bort det träffsäkra bidrag som ska hjälpa till när det är ekonomiskt tufft. Det har faktiskt den här regeringen också tyckt att det skulle göra, för bidraget fanns ju med i deras första och andra budget – men inte nu. Nu behövs det inte, anser de.

Vad krävs för att regeringen ska ändra sig? Hur fattiga ska svenska barnfamiljer bli? Jag pratar om dem, för det är de vittnesmål vi har. Det här är mammor som arbetar. Det här är undersköterskor. Det här är vårdbiträden. Dessutom har man många gånger räknat på dem som faktiskt är heltidsarbetande men ändå inte får det att gå ihop.

Jag undrar vad som krävs för att regeringen ska återinföra bidraget och stötta dem som riskerar att bli ännu fattigare så att de ska få ekonomin att gå ihop och kunna betala hyran? Hur mycket fattigare ska ensamstående mammor behöva bli i det här landet innan regeringen väljer att titta, lyssna och agera?
(Applåder)

Anf. 34 DANIEL PERSSON (SD):

Fru ålderspresident! Jag tackar statsrådet för svaren på dessa interpellationer.

Hur motiverar man sänkningen av det tillfälliga tilläggsbidraget från 40 procent till 25 procent? Historiskt har det tillfälliga stödet legat på 25 procent, det vill säga från år 2020 till den 1 juli 2023. Från den 1 juli 2023 och under 2024 var nivån 40 procent, med hänvisning till att hög inflation pressade hushållen – i synnerhet hushåll med barn.

Fru ålderspresident! Den nivå som rådde under den socialdemokratiskt ledda regeringen var 25 procent, och det är också den nivå som gäller nu. Det är värt att poängtera skälet till att det tillfälliga tilläggsbidraget uppkom. Anledningen var pandemin och den ekonomiska situation som uppstod då många hushåll fick eller riskerade att få kraftigt sänkta disponibla inkomster. Bidrag kom snabbt på plats, och det var en bra lösning för att stödja dem som drabbades ekonomiskt av pandemin. Sedan fick vi kraftig inflation som motiverade en förlängning av det tillfälliga stödet.

Det tillfälliga tilläggsbidraget har varit träffsäkert, men samtidigt har det inte haft en optimal utformning. Exempelvis ingår det inte i den slutgiltiga avstämningen av bostadsbidraget. För regeringen och Sverigedemokraterna är det avgörande att motverka felaktiga utbetalningar. Förmåner ska endast lämnas till dem som har behov av och rätt till dem.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet föreslår att man ska permanenta det tillfälliga tilläggsbidraget till 40 procent av den ursprungliga nivån. Min fråga till dem är: Ska det tillfälliga tilläggsbidraget fortsättningsvis inte ingå i den slutgiltiga avstämningen av bostadsbidraget?

Fru ålderspresident! Det finns flera rapporter och prognoser om hushållens ekonomi under 2025, men det finns två rapporter som fokuserar mer på familjers ekonomi och som många refererar till. En rapport kommer från Länsförsäkringar, och i den skriver man att lägre kostnader, skattesänkningar och reallöneökningar väntar barnfamiljer under 2025. Sammantaget ska det ge närmare 4 600 kronor mer i plånboken per månad för en typisk barnfamilj med två vuxna och två barn. Kostnaderna för svenska barnfamiljer varierar regionalt till följd av Sveriges elprisområden. Även bostadspriserna varierar lokalt. De kan i sin tur påverka bolånen och därmed räntekostnaderna.

Det finns också en rapport som oppositionen har refererat till, nämligen *Barnfamiljers ekonomiska svårigheter 2025*, som Majblomman, Rädda Barnen, Röda Korset och Hyresgästföreningen står bakom. Där framkommer det att ekonomin är ett bekymmer särskilt bland ensamstående föräldrar.

Fru ålderspresident! Regeringen och Sverigedemokraterna vill fortsätta att arbeta för att stärka ekonomin för hushållen. Det bästa sättet är att göra så att fler har ett jobb att gå till, att se till att fler kan gå från deltid till heltid och att se till att man får behålla mer av sin egen lön. Effekten av

regeringens förslag och aviseringar på hushållens ekonomiska standard är väldigt tydlig: Procentuellt sett har standarden ökat mest i den tiondel av befolkningen som har lägst ekonomisk standard och allra minst i de övre inkomstgrupperna. Detta är värt att ta med sig.

Anf. 35 MÄRTA STENEVI (MP):

Fru ålderspresident! Det blir samma debatt gång på gång om detta, och vi får höra att det slopade tillägget kommer att göra att många fler får jobb och hur mycket bättre det blir när man kan använda den där hundralappen precis som man vill, något som säkert är otroligt trevligt.

Principer och ideologi i all ära, men vi är inte överens om dessa saker, vilket är ganska uppenbart. Låt oss dock släppa ideologin och principerna en liten stund och fundera på vad som händer i praktiken.

Fru ålderspresident! Häromveckan tyckte Mikael Eskilandersson att rotavdraget var toppen för ensamstående mammor med låga inkomster, eftersom de därmed kanske kunde byta en kontakt i köket. Detta sägs i en tid då vi har sett matpriserna skena och vet att väldigt mycket av det man inte kan välja bort har blivit dyrare.

Jag har här i kammaren hört gång på gång att inflationen hålls tillbaka. Men hur inflationen i stort ser ut har ganska lite med verkligheten att göra för en familj som behöver köpa kläder och mat. Matpriserna har ökat mycket, mycket mer än vad inflationen har gjort. Frågan är då om man ska kaka kontakter till middag. Kan man använda rotavdraget för att sätta mat på bordet? Har man någon nytta av sänkt bensinskatt om man ändå inte har råd med bil? Har man någon som helst glädje av sänkt flygskatt om man inte har råd att åka på semester? Kan man handla mat för de pengarna? Och har man någon glädje av ett rotavdrag om man inte äger sitt hus? Det går ju inte att använda.

Jag har några konkreta frågor till statsrådet Anna Tenje. Hur mycket mer än 100 procent förväntas en ensamstående mamma med flera barn arbeta? Om hon är barnskötare förlorar hon ungefär 500 kronor i månaden vid halvårsskiftet. Mitt i sommaren när barnen har sommarlov kommer hon att förlora 500 kronor netto. I det är den skattesänkning hon får inräknad. Då är frågan hur mycket mer än 100 procent man förväntar sig att hon kommer att stimuleras att arbeta för att försörja sin familj.

Min andra fråga är: Kan statsrådet peka på en enda åtgärd i vårändringsbudgeten som kommer att hjälpa ensamstående föräldrar med låga inkomster att sätta mat på bordet när de förlorar det tillfälliga bostadsbidraget? Finns det någon som helst åtgärd som hjälper dem att sätta mat på bordet när tillägget försvinner och de på grund av regeringens budget går back med över 500 kronor i månaden?

Fritidskortet är en trevlig reform, men det är samma sak där. Man kan inte äta en fotbollsavgift, och sådant är det enda man kan använda reformen till. Finns det någon reform som statsrådet Anna Tenje kan berätta om i dag som dessa familjer kan glädjas över eftersom den kommer att hjälpa dem att sätta mat på bordet? Eller är det mer havregrynsgröt för alla som gäller?

(Applåder)

Fru ålderspresident! Efter 28 minuter stående får jag nu ordet. Jag har ju för vana att stå upp när jag lyssnar till mina meddebattörer, och jag tänker fortsätta med det, alldeles oavsett hur många de är på listan. Jag tycker bara att det är trevligt att flera deltar i debatten.

Vi lever helt klart i en osäker tid. Det har nog inte undgått någon. Det är krig i vårt närområde, vilket påverkar oss dagligen. USA:s införande av handelstullar och en svag återhämtning på viktiga exportmarknader som Tyskland och Storbritannien påverkar oss. Allt detta påverkar självklart den svenska ekonomin och i förlängningen också de svenska hushållen. På vilket sätt det här kommer att utkristallisera sig vet vi ännu inte. Därför vet vi heller inte riktigt hur vi ska mota detta. Men att det kommer att påverka tillväxten är ändå ganska säkert.

Egentligen hade vi det precis så här under pandemin. Vi kunde till en början inte förutse vad som skulle inträffa och hur det skulle påverka de svenska företagen, sysselsättningen och hushållen, men det vet vi nu. Det blev en väldigt hög inflation. Den berodde inte bara på pandemin utan också på den politik som fördes då. Detta fick den här regeringen ärva, och det är något vi har fått kämpa med från dag ett.

Även de höga räntorna har haft en mycket negativ effekt på den svenska hushållen. Som Daniel Persson tog upp har dessutom drivmedelspriser och elpriser påverkat hushållen mycket negativt. Vi har sett allt detta och varit villiga att bemöta det.

Regeringen har i en svår tid varit villig att stötta hushållen på flera olika sätt. Om man ser på vilken effekt som den politik och de förslag som regeringen har lagt fram under mandatperioden har fått för hushållen blir det väldigt tydligt att den ekonomiska standarden procentuellt sett har ökat mest i den tiondel av befolkningen som har lägst ekonomisk standard och att den har ökat allra minst i de två övre inkomstgrupperna. Så är fallet, och det ser man om man tittar på utfallet. Det är svårt att argumentera emot det.

I vårändringsbudgeten satsar regeringen ytterligare 5,8 miljarder i direkta konjunkturstimulanser för att stötta återhämtningen i ekonomin. Det görs för att stärka svensk ekonomi men också för att stärka de svenska hushållen. Detta inkluderar både arbetsmarknadsinsatser, för att få folk i arbete, och utbildningsinsatser, för att människor ska komma närmare arbetsmarknaden och kunna ta ett jobb.

Vi har också tillfälligt förstärkt rotavdragen för att stimulera en marknad där väldigt många nu är arbetslösa, för att få fler i arbete och för att fler män och kvinnor inom denna bransch ska få en egen lön att leva på så att de kan sätta mat på bordet till sina familjer. Vi har också satsat stort på både vägunderhåll och bostäder.

För att stärka hushållens köpkraft har regeringen även i budgeten för 2025 aviserat sänkt skatt på arbete, pension, sparande, företagande och transporter. Drivmedel är nämligen något som fortfarande är otroligt betydelsefullt, inte minst för barnfamiljer på landsbygden – för att kunna ta sig till och från arbetet och framför allt också till och från olika aktiviteter.

(Applåder)

Anf. 37 MALTE TÄNGMARK ROOS (MP):

Fru ålderspresident! Antalet barn som vräks från sina hem har ökat varje år sedan 2017 och med hela 58 procent sedan 2020, då det tillfälliga bostadsbidraget infördes för första gången. Antalet ensamstående föräldrar med låga inkomster som inte har råd att äta sig mätta ökar. Antalet betalningsskyldiga ökar. Antalet barnfamiljer med låga inkomster som inte klarar ökade utgifter ökar. Många barnfamiljer flyttar till mindre lägenheter och bor jättetrångt för att ha råd med hyran, vilket försämrar livssituationen för barnen.

Det går helt enkelt inte att hävda att barnfamiljers ansträngda ekonomi var ett tillfälligt problem som nu är hanterat. Det är ett ihållande och växande problem som regeringen och Sverigedemokraterna fullständigt ignorerar.

Att permanenta bostadsbidraget för barnfamiljer kommer inte ensamt att lösa den ekonomiska utsattheten. Den har vuxit under den tid tilläggsbidraget har funnits. Men att ta bort bidraget helt kommer bara att förvärra ett redan väldigt allvarligt läge och göra tusentals barn och föräldrar än mer utsatta.

Detta highlightar också en väldigt viktig detalj i regeringens och Sverigedemokraternas prioriteringar. Att höja det tillfälliga bostadsbidraget för barnfamiljer till 40 procent och permanenta det skulle kosta ungefär en halv miljard kronor för den resterande delen av 2025, enligt riksdagens utredningstjänst. Det är en tiondel av kostnaden för regeringens höjning av rotavdraget, som var den stora reformen i vårändringsbudgeten. För en tiondel av kostnaden för att subventionera höginkomsttagares köksrenoveringar hade vi alltså kunnat stärka utsatta barnfamiljers ekonomier och hjälpa dem att betala hyra, mat och fritidsaktiviteter. Regeringen väljer i stället att underminera dem. Det är en tydlig vink om vilka grupper regeringen tycker är prioriterade i dag.

Fru ålderspresident! Miljöpartiets prioriteringar är också tydliga. Det finns faktiskt saker som går att göra för att förbättra situationen. Vi vill som sagt höja och permanenta bostadsbidraget för barnfamiljer; det är en självklarhet. Ett annat förslag är att reformera det ordinarie bostadsbidraget. Antalet barnfamiljer som får bostadsbidrag minskar nämligen varje år eftersom inkomstgränserna inte räknas upp, vilket gör att färre har rätt till bostadsbidrag trots att fler har behov. Storleken på bidraget har inte heller höjts i takt med inflationen, vilket gjort att det urholkats.

Vi vill helt enkelt att fler ska få ta del av bostadsbidraget och att bidraget i sig höjs och indexeras för att täcka kostnadsökningarna. Även detta säger regeringen, såvitt jag vet, nej till.

Vi föreslår också att barnbidraget höjs och att även det indexeras så att det inte äts upp av kostnadsökningarna, vilket vi har sett ske de senaste åren. Det har säkert inte undgått Anna Tenje att Swedbank i förra veckan visade att barnbidraget inte på över 50 år har varit lägre i förhållande till levnadskostnaderna för ett barn. Men inte ens detta ställer sig regeringen bakom, såvitt jag vet.

Så, fru ålderspresident, jag undrar återigen: Avser regeringen och Anna Tenje att genomföra några som helst åtgärder för att underlätta för barnfamiljer att klara av att betala sina hyreskostnader?

(Applåder)

Anf. 38 ISABELL MIXTER (V):

Fru ålderspresident! Moderata politiker brukar tala om vänsterpolitik i termer av brödköer och säga att det är så det kommer att bli med Vänsterpartiets politik. Sanningen är att det är detta Sverige den här regeringen nu har skapat: ett samhälle med brödköer. Det är Sverige 2025.

Det finns ett gammalt citat som är lämpligt för att beskriva regeringens förda politik: Har de inte råd med bröd, låt dem äta kakor. Det är så den här regeringen styr det här landet just nu.

Regeringspartierna och Anna Tenje försöker nu försvara sig med att bidraget var tillfälligt och att konstruktionen var sådan att det någon gång skulle upphöra. De ensamstående föräldrar som nu kommer att förlora i genomsnitt 750 kronor i månaden struntar nog i om konstruktionen var tillfällig eller inte. Detta kommer att innebära att de har ännu mindre mat att ställa på bordet till sig själva och sina barn och att magarna får kurra ännu mer. Jag tror faktiskt att de struntar i om bidraget var tillfälligt eller inte och om det var en socialdemokratisk regering som införde det på 25 eller 40 procent från början.

Statsrådet måste ta sitt uppdrag med en otrolig lätthet. Vi vet att man som ansvarig socialförsäkringsminister har vissa riktlinjer att förhålla sig till när det gäller den ekonomiska familjepolitiken: att utjämna skillnader mellan barnhushåll och andra hushåll och se till att så få människor som möjligt lever med låg ekonomisk standard.

Anna Tenje talade om att det är svårt att förutse vad som händer med ekonomin, USA:s tullar och så vidare. Det är sant. Men det vi vet är att ensamståendes ekonomi förvärrades under 2024 och att många mammor går hungriga för att kunna mätta sina barn. Det vet regeringen. Ändå väljer man att nu ta bort en del av deras försörjning. Man talar om att skattesänkningarna kommer att kompensera för detta, vilket vi också vet att de inte gör. Det handlar om en betydligt lägre summa.

Jag undrar vad regeringen ska göra när vi nu ser brödköerna växa. Ska Stadsmissionen få mer pengar? Ska kyrkan få mer pengar? Ska skolan servera skollunch under sommaren? Vem ska se till att vi inte har hungriga barn i det här landet? Någonstans, fru ålderspresident, måste väl regeringen ändå bry sig om ifall vi har barn och mammor som går hungriga i Sverige 2025 eller inte.

Nu kanske någon opponerar sig och tänker att det väl bara är att ta ett jobb. Och varför skaffade man barn från första början om man inte har råd att försörja dem? Problemet är att det handlar om helt vanliga människor som har ett arbete som de går till varje dag – de arbetar och sliter hårt. Är man ensamstående kan man inte ta hur många jobb som helst. Man kan inte jobba dygnet runt. Någon gång måste man ta hand om sina barn också. Det tycker i alla fall jag är rimligt.

Frågan blir alltså: Vad ska regeringen göra när ensamstående mammor som jobbar heltid fortfarande inte har råd med hyra, fritidsaktiviteter och mat på bordet till sina barn? Vad avser regeringen att göra, förutom att hänvisa till någon paragraf om att det här var tillfälligt?

Vänsterpartiet har föreslagit höjda barnbidrag och höjt bostadsbidrag. Vi vill se till att något görs åt matpriserna och att elpriserna pressas ned. Regeringen gör ingenting. Man prioriterar skatteavdrag för renovering av kök.

(Applåder)

Prot. 2024/25:102

22 april

*Svar på
interpellationer*

Anf. 39 ARBER GASHI (S):

Fru ålderspresident! Det går en tydlig skiljelinje i svensk politik, i synnerhet när det gäller ekonomi. Detta är frågor som upprepas i flera debatter, där vi tydligt ser en distans mellan höger och vänster. Jag tror att det är bra för väljarna där ute att bli medvetna om detta.

Statsrådet talade alldeles nyss om osäkerheten i världsläget. Jag delar den bilden. Vi går mot alltmer osäkra tider. Det gör det ännu konstigare att man gör den här prioriteringen i detta läge, här och nu, när regeringen har möjlighet att skjuta lite på beslutet.

Regeringen är väldigt tydlig med att detta är en tillfällig reform, det vill säga att höjningen av bostadsbidraget har varit tillfällig. Det är mycket riktigt, men regeringen äger frågan och bestämmer själv när den ska fasas ut. Det är just det vi ställer oss så frågande till. Varför i detta läge, när statsrådet själv menar att vi går mot allt osäkrare tider och när ekonomin faktiskt inte alls vänder på det sätt som man så många gånger har pratat om i de här talarstolarna?

Det är för mig obegripligt att man kan säga att tiderna vänder och framtidsutsikterna ljusnar när Kronofogden så sent som i dag talade om för svenska folket att allt fler sätts i skuld för att man inte klarar av att betala för den mat man köpt. Mat hör ju till de basala kostnaderna, så det är inte så att det ligger långt ned i priorordningen för svenska hushåll att betala för sin mat. När de inte kan göra det borde klockorna ringa hos den här regeringen. Jag är väldigt förvånad över att de inte gör det.

I den budget som just nu råder valde regeringen att sänka skatter för i princip halva pengapåsen – 30 miljarder, lite drygt. Mest lade man på skattesänkningar. Vi föreslog höjt barnbidrag och ett fortsatt höjt bostadsbidrag. Regeringen valde att fokusera på de allra rikaste.

Nu har vi fått se vårandringsbudgeten. Där hade man som sagt läge igen. Vad valde man att prioritera då? Jo, att göra badrumsrenoveringen lite billigare. Jag undrar verkligen om det är viktigare att hjälpa villaägare att renovera badrummen än att hjälpa barnfamiljer att betala hyran. Här är det så himla tydligt att den här regeringen inte förmår se eller inte vill se vilken situation det är som råder där ute.

I dag har vi socialdemokrater presenterat förslag som lovlunch – att barn ska kunna komma till skolan under lov och sommarlov och äta sig mätta. Vi hade önskat att det inte behövdes, men där är landet just nu.

I dag har vi också föreslagit ett tillfälligt höjt underhållsstöd till ensamstående föräldrar.

Fru ålderspresident! Jag ställer frågan till statsrådet en gång till. Hur fattig måste man bli som ensamstående innan regeringen överväger att ändra sin ståndpunkt i dessa frågor? Hur långt behöver det gå? Vad behöver hända innan regeringen omprövar beslutet att ta bort den tillfälliga höjningen av bostadsbidraget?

(Applåder)

Anf. 40 CAROLINE HÖGSTRÖM (M):

Fru ålderspresident! Vi har hört krav på att fortsätta med det tillfälliga, gärna för alltid. Men det är inte politiskt ledarskap. Det är att skjuta problemen framför sig medan människor fastnar i ett system som inte leder dem vidare.

Vi har hört företrädaren från Miljöpartiet säga: Vi släpper principerna! Men man blundar för helheten. Man drar paralleller till att sänka skatten för de rikastes badrumsrenoveringar och glömmar helt att barnfamiljerna och de ensamstående mammorna inte lever i ett vakuum. De lever i vårt samhälle där vi måste få till en ekonomi som fungerar, som gör att deras jobb finns kvar, som gör att de får lön och kan sätta mat på bordet.

Lösningen är inte bara bidrag. Det är en stor skillnad, en väsensskillnad, mellan höger och vänster i svensk politik. Där har Arber Gashi helt rätt. Vänstern tittar bara på bidrag. Det är lösningen. Man glömmar att titta på helheten. Man glömmar det långsiktiga, det hållbara, det som faktiskt ger egenmakt. Det är inte hållbart.

Att ge stöd som håller över tid är att ta ansvar. Vi sänker skatten. Vi förstärker tryggheten. Vi bygger ett bostadsbidrag som fungerar bättre för att hjälpa fler att stå på egna ben. Det är inte att backa från ansvar. Det är att ta det på allvar.

Fru ålderspresident! Verklig trygghet handlar inte om att stanna kvar utan om att kunna ta nästa steg. Det handlar om att människor får kraft och möjlighet att själva forma sina liv. Det är så vi bygger egenmakt. Det är så vi bygger Sverige starkare. Då måste man också våga ta tuffa beslut ibland och se helheten, inte köpa att om vi bara ger mer och fler bidrag har vi löst det. Vi måste våga stärka människor för en längre tid än så.

Anf. 41 SOFIA AMLOH (S):

Fru ålderspresident! Jag vill påstå att också ett rotavdrag är ett bidrag, även om den här regeringen har svårt att ta de orden i sin mun. Men det riktar sig inte till dem som vi pratar om här i kammaren. Det riktar sig till dem som redan har stora marginaler och ska få ännu större marginaler.

Vi har sett den ekonomiska utvecklingen. När det här tilläggsbidraget tillkom var det utifrån den tuffa ekonomiska situationen i världen. Om det var pandemi eller om det nu är krig eller handelstullar som är anledningen tycker jag att vi kan lägga åt sidan. Vi kan se att läget fortfarande är oerhört tufft. Rapporterna är många. Vi vittnar om det här i kammaren. Det vittnas om det dagligen i medierna. Det vittnas om det från otroligt många håll. Det går inte att bortse från.

Trots det stod statsministern här i början av hösten och sa inför budgeten för innevarande år att det ljusnar vid horisonten. Sedan stod finansministern här för någon vecka sedan, när vårändringsbudgeten presenterades, och sa att det gör det inte alls. Vi måste skriva fram prognoserna, för det ser inte så ljust ut för ekonomin.

Så kan läget vara. Vi menar att så kan det vara, men vad det handlar om och vad som kräver politiskt ledarskap är att ta hänsyn till konsekvenserna. Hur tar man hand om konsekvenserna av detta?

Den här regeringen väljer att titta bort och i det här läget försätta otroligt många barnfamiljer i en ännu tuffare ekonomisk situation. De som hade väldigt små marginaler och nu inte har några kvar ska få det ännu tuffare. Varför ska de bli ännu fattigare, enligt statsrådet?

Anf. 42 DANIEL PERSSON (SD):

Fru ålderspresident! Det här är mitt sista inlägg i denna debatt, så jag passar på att tacka statsrådet och alla andra som har deltagit.

Regeringen och Sverigedemokraterna arbetar för att stärka hushållen. Vi har genomfört skattesänkningar som träffar brett. Hushållens kostnader för räntor och el minskar. Regeringen och Sverigedemokraterna prioriterar att hålla bränslepriserna på en fortsatt låg nivå – en viktig fråga för landsbygden och familjerna som bor där.

Fritidskortet är snart på plats som ett stöd till barnfamiljerna och en av de största folkhälsoreformerna på flera år som syftar till att främja barns och ungas förutsättningar att delta i fritidsaktiviteter.

Fru ålderspresident! Långsiktigt stärker vi hushållens ekonomi och styr bort från bidragsberoende. Det är den stora skillnaden mellan våra block. De rödgröna vill höja skatten och höja bidragen och gärna införa fler bidrag. Regeringen och Sverigedemokraterna menar att alla kan bidra utifrån sin egen förmåga och att arbetslinjen är det som finansierar vår välfärd samt att man måste få behålla mer av sin lön.

Vi måste se till att få fart på tillväxten så att arbeten skapas. Byggsektorn ser positivt på vårändringsbudgeten. Svenskt Näringsliv anser att budgeten för 2025 innehåller nödvändiga satsningar för att få fart på den tillväxt som stärker Sveriges konkurrenskraft och förutsättningarna för fler att få ett arbete.

Långsiktigt stärker regeringen och Sverigedemokraterna ekonomin för hushållen i en tid av oro i vår omvärld.

Anf. 43 MÄRTA STENEVI (MP):

Fru ålderspresident! Det är ju svårt att debattera Caroline Högström eftersom hon inte kan svara, men hon lyfte en väsentlig fråga i detta. Hon säger att regeringen vill stärka ekonomiskt utsatta barnfamiljer på lång sikt. Då måste man verkligen fråga sig: Exakt hur gör man det?

Barn i vårt land får inte näringsriktig mat. Föräldrar har inte råd att äta lunch, de har inte råd att hämta ut sina mediciner, de har definitivt inte råd att ha bil och de har absolut inte råd att ha semester. De kanske kan betala avgiften för en fritidsaktivitet, men de har inte råd att köpa skor.

I ett sådant läge, när vi har familjer – ensamstående heltidsarbetande föräldrar med barn hemma – som har svag ekonomi samtidigt som matpriserna skenar, rycker regeringen undan pengar från dem i form av bostadstillägget.

Vad är det egentligen regeringen gör för att underlätta för dessa familjer? Är det hundralappen i jobbskatteavdrag som ska få dem att få jobb fast de redan har jobb? Kommer de att få ett nytt jobb? Kommer de att få fler jobb? Hur många hundra procent jobb ska de ha för att kunna sätta mat på bordet? Vad är det egentligen Caroline Högström menar? Det kanske statsrådet Anna Tenje kan svara på genom en mycket enkel fråga.

Jag har varit statsråd. Jag vet hur det är att stå där när det är så här många interpellanter uppe. Det tar lång tid, och det är svårt att hinna med alla frågor. Jag har all respekt för det, så jag ska göra det superenkelt.

Min fråga till statsrådet är: Vad gör regeringen som gör det lättare för en ensamstående med låga inkomster att sätta mat på bordet? Peka på en enda reform i vårändringsbudgeten – det är allt jag ber om.

(Applåder)

Fru ålderspresident! Det är uppenbart här i dag att det går en ideologisk skiljelinje någonstans mellan bänkraderna mellan vad vänsterpartierna är intresserade av att göra och vad regeringen med Sverigedemokraterna är intresserade av att göra. Jag välkomnar det. Precis som Arber Gashi tror också jag att det är bra att skiljelinjerna blir tydliga för svenska folket.

Vad jag hör här nu är att man från vänstersidan – för att hjälpa familjer som befinner sig i en tuff ekonomisk situation – inte angriper källan utan snarare är intresserad av att gå på symtomen. När man utifrån vårt perspektiv tittar på vad man behöver göra tycker jag att det framgick ganska tydligt i Daniel Perssons första anförande vad man behöver se till, och vad som finns på plats, för att fler familjer ska resa sig upp ur en ekonomiskt tuff situation.

Det handlar först och främst om att man har ett arbete att gå till och att drivkrafterna för att gå från bidrag till arbete är starka och finns på plats. Det har de under lång tid inte gjort. Arbetslinjen är nedmonterad sedan många år tillbaka, och den behöver nu återupprättas. Det gör vi genom ett aktivitetskrav i försörjningsstödet. Vi gör det genom ett bidragstak, och vi gör det genom en kvalificering till välfärden.

Men framför allt ska fler kunna leva på sin lön. När man väl har kommit till arbete måste fler kunna stå stadigt och kunna leva på sin lön. Det gör man ju genom att sänka skatten på arbete. Det är något jag vet att ni är emot och ständigt och jämt också har röstat nej till i denna kammare.

Ser man till budgeten år 2025 får en hårt arbetande vanlig barnfamilj där pappan är polis och mamman är sjuksköterska sänkt skatt med 9 000 kronor. Ser man utifrån ett perspektiv som går några år tillbaka – från år 2023 – har man alltså fått 23 000 kronor mer i plånboken. Då har man två hårt arbetande föräldrar i detta. Är man ensamstående mamma och jobbar heltid har man också fått del av dessa skattesänkningar. Detta är skattesänkningar som ni konstant har varit emot och som ni även är fortsättningsvis.

Vad jag hör här, fru ålderspresident, när jag lyssnar på framför allt ledamöterna från Miljöpartiet är att fler och högre bidrag ska komma fler till del. Det är de lösningar ni har. Då tänker jag att ni är med på Socialdemokraternas devis att alla ska få högre bidrag, men ingen ska kunna leva på sin lön. Det är inte så man bygger ett tryggt samhälle, och det är inte heller så man skapar tillväxt och välbstånd i ett land. Det är definitivt inte hållbart långsiktigt.

Vi har valt att sänka skatten på arbete så att fler kan stå på egna ben och försörja sig själva. Det är viktigt. Det kommer fortsättningsvis att vara väldigt viktigt. Om vi går en tuffare ekonomisk tid till mötes framöver kommer det att vara viktigt att också fortsätta sänka skatten. Det är också viktigt att fler kommer i arbete. Det är den bidragsreform vi nu arbetar med för att fler ska göra just detta.

Det är inte heller oväsentligt att fler får möjlighet att gå från deltid till heltid – att skapa bättre förutsättningar och bättre arbetsmiljö, inte minst inom flera kvinnodominerade yrken, så att fler orkar och kan gå från deltid till heltid.

Fru ålderspresident! Det är uppenbart att det går en stor och bred ideologisk skiljelinje mellan partierna. Jag tror att det är välgörande, för om vi ska bygga ett starkt samhälle framöver, öka tillväxten, få fler i arbete och få fler barnfamiljer att kunna stå på egna ben krävs det verkligen att vi tar de här frågorna på allvar.
(Applåder)

Anf. 45 MALTE TÄNGMARK ROOS (MP):

Fru ålderspresident! Ministern, och ledamöterna från M och SD, säger att det är Sveriges låginkomsttagare som procentuellt sett har fått det bäst av deras politik. Men ifall det har undgått regeringen och SD vill jag upplysa dem om att det inte går att betala med procent – bara i kronor.

I kronor har kostnaderna ökat mer än vad lönerna har gjort för dem med de lägsta inkomsterna. I kronor förlorar barnfamiljer mer pengar på slopat tilläggsbidrag än de får i sänkt skatt. Precis som Anna Tenje, Caroline Högstrom och Daniel Persson säger kommer inte enbart högre bidrag att lösa alla de ekonomiska utmaningarna för Sveriges barnfamiljer. Men om inte Moderaterna och era samarbetspartier har ett innovativt nytt förslag som kommer att höja alla låginkomsttagares löner med flera tusen kronor varje månad – så att de faktiskt motsvarar människornas hårda arbete och de kostnader som barnfamiljer har – är bostadsbidraget och barnbidraget de mest träffsäkra stöd vi har för att hjälpa dem som behöver det.

Det är här den väldigt tydliga ideologiska skiljelinjen går. Ska vi hjälpa dem som faktiskt behöver vår hjälp? Ska vi vara solidariska med de människor som är i behov av hjälp och stöd, eller ska vi inte vara det? Solidariteten är den ideologiska skiljelinjen här. Det är tydligt vilken sida vi tillhör och vilken sida ni tillhör. Jag är glad att vara på den sida som säger ja till mer bidrag för dem som behöver det. Det är ett väldigt bra sätt att bygga ett starkt samhälle.
(Applåder)

Anf. 46 ISABELL MIXTER (V):

Fru ålderspresident! Det tillfälliga bostadsbidraget har tidigare varit det svar denna regering har gett när man frågat vilka åtgärder de vidtagit för att stötta hushållen i den ekonomiska krisen. Det har varit just bostadsbidraget regeringen pekat på och mycket riktigt också sagt är ett träffsäkert sätt att nå de svagaste hushållen.

Nu drar man undan denna åtgärd. Frågan blir vad som kvarstår i stöd till de svagaste hushållen. Såvitt jag kan se blir svaret: ingenting. Anna Tenje får gärna svara om det finns någonting annat.

Jag är ingen ekonom, men Anna Tenje ställde en fråga om vad källan till den här situationen är. Då kan man säga som så att man har en lön som är en inkomst, man har barnbidrag och man har kanske en viss del bostadsbidrag. På andra sidan har man utgifter. Dessa överstiger inkomsterna på grund av att utgifterna helt enkelt har ökat i snabbare takt än inkomsterna.

Anna Tenje pratar varmt om att vi inte ska ha ett bidragsberoende och att människor ska arbeta. Sanningen är ju att de här människorna arbetar. Man kanske är undersköterska – ett arbete vi väldigt gärna vill att fler ska vilja ha eftersom det är brist i de yrkeskategorierna. Men en undersköterskelön räcker inte för den som är ensamstående och ska försörja två barn. Alla kalkyler visar att det inte går ihop.

Anna Tenje blir svaret skyldig. Vill Anna Tenje höja lönerna för undersköterskorna, eller ska hon pressa ned priserna? Det är något av de två alternativen som kvarstår om man inte vill att det ska finnas bidrag. Vad vill regeringen göra?
(Applåder)

Prot. 2024/25:102
22 april

*Svar på
interpellationer*

Anf. 47 ARBER GASHI (S):

Fru ålderspresident! Jag är glad att vi i alla fall fick ett halvt svar på en fråga. Ju osäkrare ekonomin blir och ju tuffare det blir, desto fler skattesänkningar kommer vi att se. Det var ungefär det besked Anna Tenje kunde ge.

Vi hörde också ledamoten Högström tala tidigare om bidragslinjen och att vänstern står för den. Men ni har ett fint sätt att smycka era förslag på. Ett höjt rotavdrag är egentligen bara ett bidrag. Men ni kallar det avdrag, så att det ser bättre ut för de egna väljarna.

Vi socialdemokrater har en enkel utgångspunkt. Det är att politik handlar om människor och om verkligheten bakom de siffror vi står här och talar om. Det handlar om barnet som har ångest över skolutflykten, om familjen som flyttar så ofta att barnen inte hinner rota sig och om alla dem som kämpar varje månad, inte för att bli rika utan bara för att få livet att gå ihop.

När regeringen väljer att sänka bostadsbidraget här och nu, i en tid med ökande kostnader, är det en tydlig signal: Ni får klara er själva. Men vi socialdemokrater står för något annat. Vi tror på ett samhälle som håller ihop, ett samhälle där barn inte straffas för sina föräldrars ekonomi, där det offentliga finns där när livet krisar och där trygghet inte är ett privilegium utan en självklarhet och en rättighet.

Ett samhälles styrka mäts inte i hur vi behandlar de starka utan i hur vi tar hand om de svaga. Det är där politiken prövas. Det är där medmänskligheten syns. Den saknar jag i det vi har hört från högersidan i den här debatten.

Jag vill avsluta med en vädjan, inte bara till ministern utan även till de övriga meddebatterande i kammaren: Lyft blicken från de här tabellerna! Se människorna! Se barnen! Och ställ er frågan: Är det rimligt att det är deras stöd vi skär ned på just nu?

(Applåder)

Anf. 48 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru ålderspresident! Jag vill tacka för interpellationerna, för frågorna och för debatten. Jag vill också tacka övriga som också har anslutit till debatten.

Fru ålderspresident! Jag vill avsluta med att återigen konstatera att regeringens inriktning är mycket tydlig. Fler ska hjälpas in i arbete och in i egen försörjning, och fler ska kunna leva på sin lön. Kan man inte leva på sin lön i dagsläget är lösningen inte att vi höjer skatten på arbete. Lösningen är snarare att göra precis som regeringen har gjort, att sänka skatten på arbete. Då ökar förutsättningarna för att man ska kunna leva på sin egen lön och få mer pengar i plånboken för att själv kunna bestämma vad man vill göra med pengarna.

Jag nämner det återigen: En familj med en hårt arbetande polis och en hårt arbetande sjuksköterska får med årets budget 9 000 kronor mer i plånboken. Jämför man med 2023 handlar det om 23 000 kronor mer i plånboken. Det ger alla som arbetar bättre förutsättningar att kunna stå på egna ben och försörja sig själv men framför allt att leva på sin lön.

Fru ålderspresident! Nu fortsätter regeringens arbete i full fart för att få igång en rejäl bidragsreform och återupprätta arbetslinjen, så att fler kan gå från bidrag till egen försörjning men framför allt gå ifrån ekonomisk utsatthet och fattigdom. Det är en fattigdom som dessutom riskerar att gå i arv till barnen. Fler barn behöver se sina föräldrar gå till arbetet. Men det är en annan debatt, och den återkommer vi säkert till.

Stort tack för i dag och för ett stort engagemang i den här frågan!
(Applåder)

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellationerna 2024/25:538 och 545 om pride och hbtqi-rättigheter i Ungern

Anf. 49 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru ålderspresident! Mot bakgrund av att Ungern har infört lagstiftning som i praktiken förbjuder arrangerandet av och deltagandet i prideevenemang har Daniel Vencu Velasquez Castro frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att detta ska leda till kännbara konsekvenser för Ungern och hur Sverige tänker stötta hbtqi-rörelsen i landet.

Vidare har Ulrika Westerlund frågat mig vad jag och den svenska regeringen gör för att säkerställa att sommarens prideparad kan hållas i Budapest och att rätten att fritt samlas och uttrycka sin åsikt även tillförsäkras Europas hbtqi-personer.

Att Sverige ska vara en stark röst för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter i Sverige, i EU och globalt är självklart. Var och en ska kunna älska vem man vill och vara vem man vill, utan rädsla för repressalier.

Jag känner tillsammans med övriga regeringen djup oro för utvecklingen för hbtqi-personer i Ungern. Det är något som jag och flera av mina regeringskollegor har uttalat oss om den senaste tiden. Med den nya lagstiftningen begränsas dessutom mötes- och yttrandefriheten i landet. Det är mänskliga rättigheter som garanteras av bland annat artiklarna 19 och 21 i FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter liksom av artiklarna 10 och 11 i Europakonventionen.

Att på detta sätt inskränka såväl hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter som mötes- och yttrandefriheten är förstås mycket allvarligt. Ungern är liksom alla EU:s medlemsstater skyldiga att garantera dessa rättigheter.

Sverige arbetar aktivt inom EU för att säkerställa att alla medlemsländer respekterar EU:s gemensamma värden och EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Tillsammans med 15 andra medlemsstater och Europaparlamentet intervenerade Sverige till stöd för Europeiska kommissionen i dess talan mot Ungern gällande Ungerns så kallade barnskydds-

lag, som kommissionen bland annat ansåg vara diskriminerande mot hbtqi-personer.

Sveriges position i dessa frågor är välkänd och oförändrad. Sverige kommer även fortsättningsvis att ta alla möjligheter i akt att stå upp för hbtqi-personers fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter i Sverige, i Ungern, runtom i EU och på andra ställen i världen.

Prot. 2024/25:102
22 april

Svar på
interpellationer

Anf. 50 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Fru ålderspresident och utrikesministern! Vi hade möjlighet att debattera den här frågan alldeles nyligen. I det läge som vi befinner oss i när det gäller just hbtqi-rättigheter tror jag att det är viktigt att vi återkommer till just den här frågan. Det är nämligen saker vi inte längre kan ta för givna.

I fråga om Ungern vet vi att Viktor Orbán och hans parti Fidesz har haft en uttalad strategi för att begränsa just hbtqi-personers möjligheter att delta i det som finns kvar av demokratin i Ungern. EU har inlett överträdelseförfaranden, som Maria Malmer Stenergård själv lyfte upp, kopplat till förbudet av skildringar av homosexualitet och har frusit 20 miljarder euro till landet i EU-bidrag. Dessutom har bland annat Sverige reagerat kraftfullt. Men Ungern fortsätter med sin hbtqi-fientliga agenda, trots de starka reaktionerna.

Sverige har varit ett av de länder som har markerat mest kraftfullt. Det är bra. Vi behöver fortsätta, och jag tror att vi behöver bli ännu skarpare i vår kritik mot dem som kränker hbtqi-personers demokratiska handlingsutrymme och mänskliga rättigheter. Det är nämligen det som sker just nu, världen över. Högerextrema regeringar och populister sprider medvetna lögnen om hbtqi-personer i syfte att begränsa deras demokratiska handlingsutrymme.

Det är en uppenbar lögn att hbtqi-personer skulle kräva fler eller mer rättigheter än alla andra; så är det ju inte. De kräver sina mänskliga rättigheter – sådana som många andra har utan bli motsagda. Den lag som nu träder i kraft i Ungern är kanske det tydligaste exemplet på detta. Att demonstrera för rätten att älska den man vill och vara den man är ska förbjudas. Med precision begränsas just hbtqi-personers demokratiska handlingsutrymme. Om de säger emot ber de om för mycket.

Det är en otäck och oacceptabel utveckling vi ser i land efter land, framför allt i Europeiska unionen. Därför behöver Sveriges internationella röst vara starkare än på mycket länge. Det oroar mig, fru ålderspresident, att Sverige sedan den här regeringen tillträdde har haft en ryckighet i sitt stöd till hbtqi-organisationer världen över. Regeringen har minskat andelen demokrati- och stödprogram i ett läge där Sveriges engagemang skulle behöva utökas. Det var därför jag i min interpellation frågade på vilket sätt regeringen tänker stötta hbtqi-organisationer i landet. Jag fick inte svar på den frågan. Jag ställde samma fråga i min förra interpellation men fick inte något svar då heller.

Fördömanden av och markeringar mot Ungerns agerande är såklart viktiga, men om stödet inte resurssätts finns det faktiskt inte mycket hbtqi-personer i Ungern kan göra mer än att tacka och buga. Om man ska prioritera hbtqi-personer behövs det ett långsiktigt stöd som också är förutsägbart. Jag skulle därför vilja veta om utrikesministern är beredd att ta initiativ för att se till att hbtqi-organisationer i Sverige får utökade möjligheter att ha samarbeten med ungerska hbtqi-organisationer. I ljuset av det

läge vi befinner oss i internationellt skulle jag också vilja veta om regeringen är beredd att arbeta fram en hbtqi-strategi för utrikespolitiken. Vi ser ju att allt fler länder i och utanför Europa – både allierade och icke allierade – intar en hbtqi-fientlig hållning.
(Applåder)

Anf. 51 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Fru ålderspresident! Tack, utrikesministern, för svaret och för möjligheten att ha den här debatten!

Situationen i Budapest och Ungern gör mig djupt oroad, också på ett bredare plan. Under lång tid gick utvecklingen i Europa gällande hbtqi-personers rättigheter tydligt framåt. Det tog lång tid och krävde en ihärdig kamp från hbtqi-rörelsen, men lagar ändrades och reformer genomfördes. Nu har vi under en ganska kort period i närtid sett exempel på att lagar och praxis har ändrats till det sämre. Italien försökte sig på en försämring av lagstiftningen för samkönade föräldrar som skulle göra det omöjligt för dessa att vara föräldrar tillsammans. Nyligen kom en dom i Storbritannien som försämrade diskrimineringsskyddet för transpersoner. Samtidigt ser vi en utveckling i Ungern med grova inskränkningar av grundläggande mänskliga rättigheter som yttrandefrihet och demonstrationsfrihet.

Ofta sker dessa inskränkningar av rättigheter med hänvisning till att en annan grupp ska skyddas. Den andra gruppen är oftast barn. Så är också fallet i Ungern, där den så kallade barnskyddslagen är det som enligt Ungern möjliggör förbudet mot prideparaden. Det är en argumentation som känns väl igen från andra repressiva stater i vår närhet; det ligger väl närmast till hands att tänka på utvecklingen i Ryssland. Också där började den hårdare repressionen mot hbtqi-communityt med hänvisning till vikten av att skydda barn. Det sades att den lagstiftning som förbjöd så kallad propaganda för hbtqi-frågor skulle skydda barnen.

Redan från början stod det dock klart att lagstiftningen användes betydligt bredare än så. Jag deltog själv i en aktion på Röda torget i Moskva 2014. Det var samtidigt som OS i Sotji invigdes. Trots att det var sent på kvällen och snöstorm, och trots att inga barn var i sikte, blev vi arresterade när vi viftade med våra regnbågsflaggor och sjöng ryska nationalsången. Vi släpptes efter ett par timmar på polisstationen; våra ryska kollegor hade antagit att det var precis detta som skulle hända.

Nu, drygt tio år senare, skulle jag naturligtvis inte få för mig att delta i något liknande igen. De ryska aktivister som deltog i denna manifestation som jag fortfarande har kontakt med bor inte längre i Ryssland. Utvecklingen har gått från ett förment skydd av barn till ett totalt förbud mot hbtqi-rörelsen och rent angiveri av hbtqi-personer. Du kan bli anmäld till polisen om någon ser dig med ett regnbågsarmband på tunnelbanan. Det är inte längre möjligt att alls leva som hbtqi-person i Ryssland. Detta har alltså skett under en tioårsperiod. Det har gått oerhört snabbt, trots hbtqi-rörelsens tydliga motstånd initialt.

Rysslands sätt att lagstifta på detta område har spridit sig till grannländer som Georgien. I Georgien infördes i höstas en lag som sägs främja familjevärderingar och skydda barn. Direkt efter införandet ökade våldet mot hbtqi-personer ytterligare, och en känd transaktivist mördades. Möjligheterna för hbtqi-rörelsen att verka är kraftigt kringskurna, vilket ju var fallet redan tidigare.

I en tid då flera stater som vi tidigare betraktat som allierade i frågor som rör hbtqi-rättigheter har tagit tydliga steg tillbaka eller helt dragit sig ur, till exempel USA, blir Sveriges roll ännu viktigare. I Ungern har det också explicit sagts att det nu inte finns någon anledning att fortsätta låta hbtqi-rörelsen hållas eftersom USA inte längre stöder pride.

Det gläder mig förstås att regeringen fortsatt prioriterar hbtqi-rättigheter, och jag vill gärna höra mer om hur detta arbete går. För Sverige aktivt samtal med andra vänligt inställda stater? Diskuteras det hur vi ska kunna kompensera för USA:s bortfall och motverka effekterna av detta? Hur ser strategin ut inför paraden i juni?

Jag planerar att delta den 28 juni i Budapest, och jag hoppas att jag får sällskap av många. Då ska vi gå där och vifta med våra regnbågsflaggor och fira rätten att uttrycka vår åsikt.

Anf. 52 CARINA ÖDEBRINK (S):

Fru ålderspresident! Jag är inte bara riksdagsledamot i den här kammaren utan också rapportör för den OSSE-kommitté som hanterar demokrati och mänskliga rättigheter. Mot bakgrund av det vill jag uttrycka tacksamhet mot mina kollegor för denna viktiga debatt.

Världen i dag är dramatiskt förändrad jämfört med hur den var för bara 10–15 år sedan. Små förändringar som var för sig kanske inte fångar vår uppmärksamhet eller får oss att inse de fulla konsekvenserna blir när de läggs samman stora och allvarliga ingrepp i de mänskliga rättigheterna som leder till att vi förlorar många år av kamp och reformer för alla människors lika värde och rätt. Våra vunna segrar för hbtqi-personers, kvinnors och andra gruppers rättigheter har i dag på många håll runt om i världen rullats tillbaka av auktoritära ledare och regimer som i jakt på egen makt spelar på människors rädsla och okunskap. Resultatet ser vi bland annat i form av växande homofobi och misogyni.

Den ungerska regimens lagändring innebär att deltagare och hbtqi-arrangörer kan bötfällas och att man kommer att använda ansiktsgenkänning för att identifiera deltagare. Människor med rätt att använda sin frihet och att uttrycka sina åsikter kommer nu att jagas för detta.

Jag vill tacka statsrådet för svaret och uppskattar tydligheten när det gäller mänskliga rättigheter samt vikten av att Sverige är en stark röst för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. Men, fru ålderspresident, det räcker inte att ge uttryck för oro, rikta kritik och göra uttalanden om vikten av att stå upp för EU:s kärnvärden och länders åtaganden i FN-deklarationen och Europakonventionen. Om länder som Ungern konsekvent struntar i att säkerställa mänskliga rättigheter krävs ett ännu tydligare språk och konsekvenser som faktiskt biter på den ungerska regimen – inte bara kritik.

Finns det en plan för fortsatta åtgärder tillsammans med andra länder? Har regeringen för avsikt att agera inom EU:s rättsstatsmekanism? Vad har statsrådet och regeringen gjort utöver det som beskrevs i interpellationssvaret, och vad planerar regeringen att göra framöver? Jag ställer mig verkligen bakom de frågor till statsrådet som mina två kollegor tidigare ställde.

(Applåder)

Anf. 53 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru ålderspresident! Inledningsvis vill jag tacka interpellanterna för engagemanget i den här frågan, som är otroligt viktig. Det är andra gången på kort tid som jag är här i kammaren för att debattera samma ämne. Det är tydligt att detta är en fråga som berör många. Det är jag glad för, och vi måste verkligen se till att fortsätta att hålla dessa frågor högt på dagordningen.

Sverige betraktas ofta som föregångare i frågor om mänskliga rättigheter och har en viktig roll att spela på den internationella arenan. Vi måste inte bara arbeta för fortsatt förbättring av situationen för hbtqi-personer i vårt eget land utan också stödja och inspirera andra länder att följa efter.

Det är helt uppenbart när man ser på utvecklingen i Ungern men också runt om i världen att vi aldrig kan ta vinster och segrar på det här området för givna, utan de måste vinnas om och om igen. Situationen för hbtqi-personer i Ungern väcker med rätta mycket starka känslor runt om i Europa, och med den nya lagstiftningen försämrar situationen ytterligare.

Att på detta sätt inskränka såväl hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter som mötes- och yttrandefriheten är förstås mycket allvarligt oavsett var i världen det sker, men i EU har vi högt ställda krav på medlemsländerna som de förväntas leva upp till. Det handlar om mänskliga rättigheter som garanteras i bland annat FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter och i Europakonventionen. Ungern, liksom alla EU:s medlemsstater, är skyldigt att garantera dessa rättigheter.

Sverige har, både genom diplomatiska kanaler och i offentliga uttalanden, inklusive i Europarådet, sällat sig till de gemensamma uttalanden där Ungern kritiserats för beslutet att i praktiken förbjuda pride. Jag och flera regeringskollegor har också offentligt uttryckt vår oro över situationen.

Sverige har en mycket tydlig hållning, och jag är glad över att det finns en bred uppslutning bakom den. Vi är starka i vårt stöd för mänskliga rättigheter, oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck, och detta kommer vi att fortsätta med.

Apropå Daniel Vencu Velasquez Castros fråga fokuserade jag i svaret på vad vi gör för att stoppa den utveckling vi ser i Ungern, och därmed, som jag uppfattar det, stöttar vi också hbtqi-rörelsen i Ungern, bland annat genom att interвенера i det mål som jag nämnde. Men det är klart att vi också har ett mycket stort internationellt engagemang i dessa frågor.

Jag har under flera olika resor träffat personer som på olika sätt får stöd för att driva hbtqi-personers rättigheter, ofta genom mindre organisationer i respektive land. Detta är något som jag tycker är fortsatt oerhört prioriterat, men det är framför allt min kollega, handels- och biståndsministern, som ansvarar för det.

Det kom också en fråga om huruvida det sker en analys av hur vi ska kunna kompensera för det bortfall som sker nu när USA mycket drastiskt lägger om sitt stöd genom USAID. Det sker en sådan analys. Det är klart att det inte är möjligt för Sverige att täcka upp, men vi kommer att försöka samordna och göra vårt allra bästa.

Vi är oroliga på det här området, och vi är också oroliga när det gäller exempelvis sexuell och reproduktiv hälsa. Vi kommer att återkomma med mer besked i frågan.

Utrikesministern har haft en bra hållning i de här frågorna, och jag tycker att den svenska regeringen har markerat på ett bra sätt. Men min fråga handlade om vilka ytterligare åtgärder regeringen kan vidta.

När det gäller stödprogram har vi inga sådana i Ungern, för Ungern är inget biståndsland. Det innebär att regeringen kanske behöver justera exempelvis den svenska ambassadens uppdrag i Ungern. Vi ser att det systematiskt sker överträdelser och att Ungern inte bryr sig om de markeringar som EU och Sverige har gjort. Därför var min fråga vilka ytterligare åtgärder den svenska regeringen kan vidta. Min bild är att om vi ska vara trovärdiga i vårt markerande behöver det ske genom politisk handlingskraft. Jag tror att Sverige behöver vara det ledande landet i EU som gör detta.

Det är klart att det kan uppstå problem när man för en utrikespolitik som går emot ett medlemsland i EU, men jag menar att man måste göra mer när länder gång på gång bryter mot Europakonventionen och EU-stadgan. Då måste man använda alla kanaler man har. Jag tycker att man är skyldig hbtqi-personer i Ungern just detta.

I min tidigare interpellation om det här och i svaret hänvisades det till den hbtqi-handlingsplan som regeringen har tagit fram. Jag vill upplysa kammaren om att i handlingsplanen, som är 44 sidor lång, är det en sida som ägnas åt just det internationella åtagande som Sverige ska ha. Där specificeras ingenting. Det man skriver är att man kommer att vara aktiv och arbeta med den jämlikhetsstrategi som finns i EU för hbtqi-rättigheter.

Vi kan konstatera att sedan strategin togs fram 2020 har skildringar av homosexualitet och även pride förbjudits i Ungern. Hbtqi-fria zoner har införts i Polen. I USA har vi en president som nekar transpersoner rätten till vård. Skälet till att jag tar upp detta är att jämlikhetsstrategin ska verka globalt, inte bara inom EU. Nu håller man på att ta fram en ny strategi.

Med hänvisning till den handlingsplan som regeringen har presenterat, fru ålderspresident, och att stor vikt läggs vid EU:s jämlikhetsstrategi skulle jag vilja veta om utrikesministern har haft dialoger samt vilka ingångar Sverige har i den strategi som håller på att tas fram och som ska presenteras inom kort.

I de länder som jag har redogjort för finns det en röd tråd, och det är att de alla styrs av eller har styrts av högerextrema högerpopulister som har gjort allt de kan för att begränsa hbtqi-personers handlingsutrymme och mänskliga rättigheter. De är en del av en högerextrem politisk rörelse som har använt just hbtqi-personer som slagträn i sin strävan efter mer makt och ett alltmer auktoritärt samhälle.

Jag tycker att det är uppenbart att hbtqi-personer står vid frontlinjen i slaget om demokratin. Oron för att det här ska spridas även till Sverige är befogad, tycker jag, för Sverigedemokraterna har täta kontakter med de partier i Ungern, Polen, USA, Italien och många fler länder som har infört inskränkningar för just hbtqi-personer.

Det är klart att det här skapar en oro hos landets hbtqi-personer. Detta kommer regeringen inte ifrån, fru ålderspresident. Därför vill jag veta hur Maria Malmer Stenergård tänker arbeta för att Sverigedemokraterna inte ska få diktera villkoren för hbtqi-personers liv i Sverige och internationellt

samt om hon kan förstå den oro som finns bland landets hbtqi-personer när regeringen nu samarbetar med Fidesz före detta systerparti.

(Applåder)

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av tjänstgörande ålderspresidenten att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 11 (forts.) Svar på interpellationerna 2024/25:538 och 545 om pride och hbtqi-rättigheter i Ungern

Anf. 55 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Herr talman! Tack, utrikesministern, för svaret! Det ligger oerhört nära till hands att tänka att Ungern kommer att genomgå liknande försämringar som exempelvis Ryssland och Georgien om inte vi som vill se en annan utveckling griper in kraftfullt.

Som nämnts tidigare i debatten har omvärldens försök att stoppa utvecklingen hittills varit helt otillräckliga. Den lag som vi nu diskuterar är inte den första försämringen av hbtqi-rättigheter i Ungern. Redan 2021 infördes en lag som förbjöd material som ”främjar könsidentitetsmässiga avvikelser, könsbyte och homosexualitet”. Den typen av material skulle inte få göras tillgängligt för personer under 18 år. Detta stoppade effektivt hbtqi-grupper från att dela ut information. År 2020 förbjöds samkönade par att adoptera i Ungern, och det blev heller inte längre möjligt att ändra juridiskt kön, vilket alltså tidigare hade varit möjligt.

Ryssland och Georgien har också infört lagar som stämplar organisationer som tar emot stöd från andra länder som utländska agenter. Detta är uppenbart designat för att försvåra för civilsamhället att fortsätta verka. Det drabbar förstås inte bara hbtqi-organisationer, men självklart drabbas den typ av organisationer som ett land inte alls vill ha och därför själv inte alls stöder mycket hårdare av denna typ av lagstiftning.

Ett riktat motstånd mot hbtqi-rörelsen hänger ofta ihop med en allmän repression. Ministern nämnde själv de utmaningar som Sverige och andra länder nu står inför när USA drar sig tillbaka i princip totalt från hbtqi-området men också från det bredare SRHR-området. Det här är också någonting som hbtqi-rörelsen själv har noterat.

Det finns i många länder en rädsla hos hbtqi-rörelsen för att man ska få stå tillbaka. När omvärlden försöker kompensera för USA:s tillbakadragande är man i hbtqi-rörelsen rädd för att man inte kommer att prioriteras, utan att det kommer att bli andra frågor som länder har lättare att enas om, till exempel kampen mot mödradödlighet eller andra väldigt angelägna

frågor. Här är det viktigt att de ganska få länder globalt sett – Sverige är ett av dem – som står upp för hbtqi-rättigheter fortsätter att göra det.

Den så kallade barnskyddslagen i Ungern är vagt formulerad. Det är också en känd metod, för det övergripande syftet med den typen av lagar är att skapa osäkerhet som leder till självcensur. Organisationer och aktiver kan välja att inte säga någonting av rädsla för att straffas, och staten behöver inte ens ingripa och riskera att utsättas för kritik utifrån. Detta är också någonting att hålla ögonen på.

Jag har genom åren deltagit i ganska många olika prideparader i fientliga kontexter av varierande slag. Jag har också varit på plats i städer där en prideparad planerades men sedan fick ställas in med kort varsel, till exempel för att polisen dagen innan hävdade säkerhetsskäl och sa att de inte kan skydda paraden. Så var det till exempel i Belgrad 2009 och i Kiev 2014. Nu var vi ett litet gäng utlänningar som var på plats för att öka uppmärksamheten för paraden internationellt och försöka göra det svårare för myndigheterna att förbjuda den eller ställa in den. Just i de här två fallen lyckades inte den här strategin, men i andra fall har den lyckats.

Ett år, som jag också tror var 2009, var jag i Riga på Baltic Pride. Då fick paraden till slut tillstånd att genomföras efter en domstolsprocess. Sedan fick man marschera runt inne i en park med ett högt stängsel omkring, skyddad av långt fler poliser än det fanns pridedeltagare.

Arrangörerna i Budapest vädjar nu om samma typ av stöd som arrangörerna i till exempel Belgrad, Riga och Kiev gjorde. De visste naturligtvis att denna lag skulle röstas igenom i Ungern, och de har förberett sig genom att utnyttja alla sina kontakter.

Egentligen var det två lagändringar som gjordes, i grundlagen och i likabehandlingslagen. Ändringarna i grundlagen drevs igenom osedvanligt snabbt. Presidenten skrev under den nya lagen samma dag, och den trädde i kraft dagen efter omröstningen.

Nästa steg för arrangörerna dröjer till slutet av maj. Då kan de ansöka om tillstånd för att hålla paraden, och då får vi se vad beslutet blir. Om polisen förbjuder paraden kan det överklagas till domstol. Arrangörerna vill ha maximalt med politisk närvaro för att försvåra för polisen att genomföra förbudet.

Planerar någon från Sveriges regering att närvara, vilket tidigare regeringars ministrar ofta har gjort?
(Applåder)

Anf. 56 CARINA ÖDEBRINK (S):

Herr talman! Jag tvivlar inte på statsrådets engagemang i frågan. Som jag sa i mitt förra inlägg delar jag oron över utvecklingen i EU och världen just när det gäller inskränkningarna av mänskliga rättigheter för hbtqi-personer. Jag uppskattar engagemanget och att Sverige ska vara en stark röst för mänskliga fri- och rättigheter för alla oavsett kön, sexuell läggning, etnicitet eller religiös hemvist. Den starka rösten internationellt behöver också följas av handlingskraft och tydlighet gentemot länder som bryter mot de konventioner och åtaganden som de förbundit sig till.

Herr talman! Tydligheten behövs också på vår egen hemmaplan. I dag är Sverigedemokraterna en del av regeringsunderlaget och själva förutsättningen för statsrådets uppdrag. Sverigedemokraterna är ett parti som är tydligt homofobiskt och kränker människors rättigheter med åsikter som

att pridefestivalen är ett perverst jippo som legitimerar pedofili, att RFSL:s skolbesök är sexpropaganda och att barn involveras i de vuxnas sexuella värld.

Jag vill därför fråga: Hur ser statsrådet på risken att regeringens trovärdighet allvarligt skadas med SD som regeringsunderlag? SD ifrågasätter ju konsekvent hbtqi-rörelsen och pride och därmed också mänskliga rättigheter. Hur trovärdiga blir statsrådet och regeringen när de inte på hemmaplan förmår att städa framför sin egen dörr?

Tack för en väldigt viktig debatt!
(Applåder)

Anf. 57 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Hbtqi-personers rättigheter är en prioriterad fråga för regeringen. Sverige är också en av de största biståndsgivarna till stöd för hbtqi-personers fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Europeiska kommissionen har till uppgift att säkerställa efterlevnaden av EU:s gemensamma värderingar. Sverige stöder kommissionen fullt ut i detta viktiga arbete. Vi arbetar aktivt inom EU för att alla medlemsländer ska respektera EU:s gemensamma värden och EU:s stadgar om de grundläggande rättigheterna.

Som jag nämnt tidigare har Sverige tillsammans med 15 andra medlemsstater och Europaparlamentet intervererat till stöd för Europeiska kommissionen i talan mot Ungern gällande Ungerns så kallade barnskyddslag, som kommissionen bland annat ansåg vara diskriminerande mot hbtqi-personer. Nu inväntar vi EU-domstolens dom i denna fråga.

Det har kommit flera frågor här om vad andra partier står för. Jag är här som företrädare för regeringen och kan bara svara på var regeringen står. Det råder inga som helst tvivel om var regeringen står. Vi står upp för hbtqi-personers rättigheter. Och det var inte en socialdemokratisk statsminister som var den första att gå i ett pridetåg – det var Fredrik Reinfeldt. Det var inte heller en socialdemokratisk statsminister som såg till att det för första gången hissades en prideflagga på Sagerska palatset. Det var Ulf Kristersson, och det är jag väldigt stolt över.

Den svenska regeringen står upp för individens frihet och rättighet att få vara den man vill och älska vem man vill. Detta är ingenting som vi kompromissar med eller kommer att kompromissa med. Jag är också väldigt glad över att det finns en så stor uppslutning bakom de här frågorna i riksdagens kammare.

Anf. 58 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret och för den här viktiga debatten.

Jag tror att vi kommer att få anledning att återkomma vid flera tillfällen till hbtqi-personers mänskliga rättigheter i Sverige och i världen.

När det kommer till argumentet att det var Moderaterna som hade den första statsministern som gick i pridetåget och att det var en moderat statsminister som hissade prideflaggan för första gången kan jag säga: Det var också Moderaterna som för första gången, herr talman, valde att samarbeta med ett hbtqi-fientligt parti i Sverige. Det var inte Socialdemokraterna eller Miljöpartiet, för den delen.

Det här högerpopulistiska partiet var till alldeles nyligen ett systerparti till Viktor Orbáns Fidesz i Ungern. Till alldeles nyligen åkte sverigedemokratiska ledamöter i den här kammaren och i andra församlingar till Ungern på studieresor. Man behöver inte fundera länge för att veta ungefär vad de lärde sig, för det kulturkrig som förs av Viktor Orbán har förts av Sverigedemokraterna i den här kammaren och i andra församlingar i Sverige.

Det är bra att regeringen vid ett antal tillfällen har markerat när det kommer till inskränkningar av hbtqi-rättigheter runt om i världen. Men det är väldigt, väldigt svårt att komma runt det faktum att regeringen har gjort sig beroende av ett parti som hämtar inspiration från Viktor Orbáns Ungern.

Herr talman! Högerpopulismen är det största hotet mot hbtqi-personer i Europa, i Ungern och i Sverige. Därför skulle vi socialdemokrater aldrig få för oss att samarbeta med ett hbtqi-fientligt parti som Sverigedemokraterna. Det är synd att Moderaterna inte har landat i samma slutsats. Jag tror att det kommer att stå hbtqi-personer dyrt i framtiden. Därför har jag en uppmaning till regeringen. Det minsta man kan göra är att ta fram en hbtqi-strategi för utrikespolitiken – för att Sverige ska vara ledande i kampen för mänskliga rättigheter även för hbtqi-personer.

(Applåder)

Anf. 59 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Jag noterade att ministern upprepade några av de kommentarer om vad regeringen har gjort som gavs redan i det allra första svaret. Därför kommer också jag att upprepa några av de frågor som jag har ställt tidigare. Jag undrar hur regeringen ställer sig till dem.

Förutom att arrangörerna önskar att så många politiker som möjligt annonserar sin intention att delta i paraden den 28 juni vill de ha vår hjälp att få till en snabbhandling av det mål som ministern har nämnt flera gånger i sina inlägg – det som pågår mot Ungern gällande den så kallade barnskyddslagen.

Man har skrivit ett brev som har skickats till kommissionen med den här uppmaningen. I brevet tydliggör undertecknarna, som är en bred koalition av människorättsorganisationer och hbtqi-rörelsen, att den lag som nu drivits igenom strider mot en rad av de rättigheter som borde gälla alla i EU. Det har ministern själv också påpekat flera gånger. Bland annat har det kommit upp förslag om att ansiktsigenkänning i realtid ska kunna användas för att identifiera deltagare i paraden och straffa dem efteråt. Det finns farhågor om att det i vissa fall också kan bli fråga om fängelsestraff, vilket naturligtvis är helt oacceptabelt i ett EU-land, för en deltagare i en prideparad.

Det som brevskrivarna efterfrågar är en interimsgård av EU-domstolen senast den 27 maj, antingen genom att snabbbehandla det redan pågående överträdelseförfarandet gällande den så kallade barnskyddslagen eller genom att initiera ett nytt sådant förfarande mot det nyligen antagna lagpaketet.

Jag undrar såklart vilken inställning regeringen har till det här kravet och om det är någonting som Sverige kommer att driva. Jag skulle verkligen se positivt på det, om det vore möjligt.

Jag undrar återigen om någon från regeringen planerar att delta i årets pridefirande i Budapest. Jag har varit på diverse pridefiranden utomlands med svenska ministrar från olika regeringar och skulle verkligen glädjas om någon från den här regeringen också vill delta.

Jag undrar om ni kanske vill uppmuntra Sveriges ambassad att hålla en mottagning. Det är också någonting som efterfrågas av arrangörerna, eftersom USA tidigare har gjort det och nu inte längre kommer att göra det. Vill Sverige plocka upp den budkavlen?

(Applåder)

Anf. 60 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Låt mig avslutningsvis lyfta Sveriges bredare engagemang i de här frågorna, för vi har faktiskt redan gjort det som Daniel Vencu Velasquez Castro efterfrågar. I januari presenterade regeringen en ny handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. Den heter *Stolt och trygg*, och den syftar till att ytterligare förstärka arbetet på området genom att konsolidera, komplettera och kraftsamla. Här ingår förstås även regeringens internationella arbete med dessa frågor.

Av programmet framgår också att medlemsstaterna – på EU-nivå – utbyter kunskap och utarbetar metodstöd inom en grupp inrättad för just det under kommissionens högnivågrupp för icke-diskriminering, jämlikhet och mångfald. Det var en fråga som kom upp i ett tidigare inlägg.

Vi kommer naturligtvis även fortsättningsvis att ta alla tillfällen i akt att stå upp för hbtqi-personers fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter i Sverige, i Ungern, runt om i EU och på andra ställen i världen. Men det är också så, som statsministern uttryckte det för ett tag sedan, att Ungern just nu inte gör många rätt, inte heller på det här området. Man rör sig allt längre bort från det frihetliga Europa, och det kan jag verkligen bara beklaga.

Jag kan inte i dag svara på om någon från regeringen kommer att delta i prideparaden i Budapest i juni.

Jag plockar upp den här budkavlen och ser vad vi kan göra med det förslaget.

Med detta vill jag tacka för en otroligt viktig debatt. På återseende!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2024/25:160 Skolor mot brott

Redogörelse

2024/25:RR4 Riksrevisionens redogörelse för granskningen av Årsredovisning för staten 2024

med anledning av prop. 2024/25:150 Finansiering och riskdelning vid investeringar i ny kärnkraft

2024/25:3389 av Birger Lahti m.fl. (V)
2024/25:3392 av Rickard Nordin m.fl. (C)
2024/25:3394 av Fredrik Olovsson m.fl. (S)
2024/25:3395 av Linus Lakso m.fl. (MP)

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 15 april

2024/25:610 Ansvarig myndighet för uppföljning av minoritetspolitik

av *Mirja Räihä* (S)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)
den 16 april

2024/25:611 Bekämpning av extremism och våldsnätverk online

av *Mattias Vepsä* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:612 Statens servicecenter i Enköping

av *Sanne Lennström* (S)
till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2024/25:613 Höjning av studiebidraget för gymnasieelever

av *Niklas Sigvardsson* (S)
till utbildningsminister Johan Pehrson (L)

2024/25:614 De medicinska behoven i Gaza

av *Alexandra Völker* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:615 Jämställdhet i utrikespolitiken under 2025

av *Linnéa Wickman* (S)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergård (M)

2024/25:616 Kommunernas tillsynsansvar och beviljande av tillstånd

av *Rose-Marie Carlsson* (S)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:617 Ekonomisk jämställdhet

av *Sofia Amløh* (S)
till statsrådet Nina Larsson (L)

2024/25:618 Sveriges klimatmål

av *Jytte Guteland* (S)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

den 17 april

2024/25:619 Nationella åtgärder för att stoppa utsläppen av PFAS
av *Jytte Guteland* (S)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 15 april

2024/25:1069 Åtgärder för att rädda den svenska glashantverkstraditionen
av *Laila Naraghi* (S)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

den 16 april

2024/25:1070 Ungas etablering på arbetsmarknaden
av *Serkan Köse* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)
2024/25:1071 Åtgärder mot ökande psykisk ohälsa och självskadebeteende bland unga
av *Serkan Köse* (S)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)
2024/25:1072 Utbildningsklyftor bland unga
av *Serkan Köse* (S)
till utbildningsminister Johan Pehrson (L)
2024/25:1073 Skolsäkerhet
av *Niklas Sigvardsson* (S)
till statsrådet Lotta Edholm (L)
2024/25:1074 Situationen för fisket i Älvkarleby
av *Sanne Lennström* (S)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

den 17 april

2024/25:1075 Antalet gånger hemlig dataavläsning har använts år 2023
av *Ulrika Westerlund* (MP)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)
2024/25:1076 Proposition om straffansvar för psykiskt våld
av *Aida Birinxhiku* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 16 april

2024/25:992 Regeringens åtgärder för att bryta segregationen på arbetsmarknaden

av *Serkan Köse* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:993 Bristen på yrkesutbildad arbetskraft

av *Serkan Köse* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:996 Försvarsmakten och PFAS i Uppsalas vatten

av *Katarina Luhr* (MP)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2024/25:1000 Förslaget till nytt betygssystem

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:995 Kinesiska hot mot olikttänkande i Sverige

av *Markus Wiechel* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:994 Plankning

av *Pontus Andersson Garpvall* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:1002 Digital ansökan om specialistkompetens för läkare

av *Anders W Jonsson* (C)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:999 Svenska kyrkans kulturarv

av *Louise Thunström* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:998 Det försenade införandet av BSP- och BSR-rollerna

av *Rickard Nordin* (C)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2024/25:997 Inkludering av bitcoin i valutareserven

av *Rickard Nordin* (C)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:1003 Ett utökat skydd mot diskriminering

av *Ulrika Westerlund* (MP)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:1006 Föräldrafullmakt till sociala föräldrar

av *Martina Johansson* (C)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:1008 Fler vårdnadshavare än två

av *Martina Johansson* (C)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:1005 Rättsliga rådets roll vid senare aborter

av *Ulrika Westerlund* (MP)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:1001 Säkerställande av de nationella riktlinjerna för induktion

av *Anders W Jonsson* (C)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:1013 Stöd till civilsamhällets katastrofinsatser efter jordbävningen i Myanmar

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:1007 Eget ombud för barn i vårdnadstvister

av *Martina Johansson* (C)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:1018 Säkerställande av att klimatbiståndet når de mest utsatta

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:1009 Utvärdering av reformen av skyddat boende

av *Martina Johansson* (C)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2024/25:1028 Resurser för ett växande uppdrag för Länsstyrelsen i Blekinge län

av *Heléne Björklund* (S)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2024/25:1019 Säkerställande av att demokratibiståndet inte nedprioriteras

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:1017 Säkerställande av att biståndet når rätt lokala aktörer

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:1032 Processen med Sveriges NBSAP

av *Rebecka Le Moine* (MP)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:1011 Revidering av det nordiska skatteavtalet

av *Heléne Björklund* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:1004 Barns möjligheter att utkräva sina rättigheter

av *Ulrika Westerlund* (MP)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2024/25:1010 Krav vid laglighetsprövning av äldre hamnar

av *Joakim Järrebring* (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:1012 Reglerna om fyllnadsval i kommunallagen

av *Samuel Gonzalez Westling* (V)

till statsrådet Erik Slottnér (KD)

2024/25:1014 Effekter av regeringens biståndspolitik

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:1034 Åtgärder för att vända utvecklingen i skolan

av *Joakim Järrebring* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:1015 Effektivitet och tydliga resultat i biståndet

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:1016 Stärkt transparens i biståndet

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:1021 Säkerställande av ett kunskapsbaserat bistånd

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:1020 Effektivt kärnstöd till multilaterala organisationer

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:1025 Ansvar för det humanitära biståndet

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:1033 Diskriminering under ramadan

av *Nadja Awad* (V)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:1038 Barns rätt till sina föräldrar

av *Martina Johansson* (C)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:1037 Tilläggsdirektiv till utredningen En robust skogspolitik som ser skogen som en resurs

av *Malin Larsson* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2024/25:1026 Försenade biståndsstrategier och planeringsmöjligheterna på Sida

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:1031 Den civilrättsliga lagstiftningen och hedersvåld

av *Laila Naraghi* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:1035 Genomförandet av EU:s cykeldeklaration

av *Linus Lakso* (MP)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:1036 Nedskärningarna i folkhögskolan och följderna för unga med funktionsnedsättning

av *Nadja Awad* (V)

till utbildningsminister Johan Pehrson (L)

2024/25:1027 Åtgärder för att stävja brottslighet mot företag

av *Angelica Lundberg* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:1024 Arbetsmiljön på Sida

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:1022 Samstämmighet i biståndspolitiken

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

Prot. 2024/25:102

22 april

2024/25:1029 Uppföljning av statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan

av *Nima Gholam Ali Pour* (SD)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:1023 Regeringens agerande med anledning av USAID:s nedläggning

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:1030 Vissa marker inom Vindelfjällen

av *Isak From* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 18.16.

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till och med § 9 anf. 17 (delvis),
av tjänstgörande ålderspresidenten Helena Bouveng därefter till ajourne-
ringen kl. 15.57 och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

REBECCA HEINEMANN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 3 Meddelande om frågestund.....	1
§ 4 Meddelande om särskild debatt.....	1
§ 5 Anmälan om faktapromemorior	3
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 7 Ärenden för bordläggning.....	3
§ 8 Svar på interpellation 2024/25:575 om bristen på replokaler.....	4
Anf. 1 Utbildningsminister JOHAN PEHRSON (L).....	4
Anf. 2 MATS BERGLUND (MP).....	5
Anf. 3 CATARINA DEREMAR (C)	6
Anf. 4 LAWEN REDAR (S).....	7
Anf. 5 KRISTINA AXÉN OLIN (M).....	8
Anf. 6 MAGNUS MANHAMMAR (S)	9
Anf. 7 Utbildningsminister JOHAN PEHRSON (L).....	10
Anf. 8 MATS BERGLUND (MP).....	11
Anf. 9 CATARINA DEREMAR (C)	12
Anf. 10 LAWEN REDAR (S).....	13
Anf. 11 MAGNUS MANHAMMAR (S)	13
Anf. 12 Utbildningsminister JOHAN PEHRSON (L).....	14
Anf. 13 MATS BERGLUND (MP).....	15
Anf. 14 Utbildningsminister JOHAN PEHRSON (L).....	15
§ 9 Svar på interpellation 2024/25:569 om rättvisa tävlingsvillkor inom idrotten.....	16
Anf. 15 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	16
Anf. 16 SARA GILLE (SD).....	17
Anf. 17 MICHAEL RUBBESTAD (SD)	18
Anf. 18 ANGELIKA BENGTTSSON (SD)	19
Anf. 19 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD)	19
Anf. 20 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	21
Anf. 21 SARA GILLE (SD).....	21
Anf. 22 MICHAEL RUBBESTAD (SD)	22
Anf. 23 ANGELIKA BENGTTSSON (SD)	23
Anf. 24 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD)	23
Anf. 25 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	23
Anf. 26 SARA GILLE (SD).....	24
Anf. 27 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	24
§ 10 Svar på interpellationerna 2024/25:526, 546 och 568 om förlängning av det tillfälliga bostadsbidraget.....	25
Anf. 28 Statsrådet ANNA TENJE (M).....	25
Anf. 29 MALTE TÄNGMARK ROOS (MP)	26
Anf. 30 ISABELL MIXTER (V).....	27
Anf. 31 ARBER GASHI (S).....	28
Anf. 32 CAROLINE HÖGSTRÖM (M)	29
Anf. 33 SOFIA AMLOH (S).....	30
Anf. 34 DANIEL PERSSON (SD).....	31

Anf. 35	MÄRTA STENEVI (MP)	32
Anf. 36	Statsrådet ANNA TENJE (M)	33
Anf. 37	MALTE TÄNGMARK ROOS (MP)	34
Anf. 38	ISABELL MIXTER (V)	35
Anf. 39	ARBER GASHI (S)	36
Anf. 40	CAROLINE HÖGSTRÖM (M)	36
Anf. 41	SOFIA AMLOH (S)	37
Anf. 42	DANIEL PERSSON (SD)	37
Anf. 43	MÄRTA STENEVI (MP)	38
Anf. 44	Statsrådet ANNA TENJE (M)	39
Anf. 45	MALTE TÄNGMARK ROOS (MP)	40
Anf. 46	ISABELL MIXTER (V)	40
Anf. 47	ARBER GASHI (S)	41
Anf. 48	Statsrådet ANNA TENJE (M)	41
§ 11	Svar på interpellationerna 2024/25:538 och 545 om pride och hbtqi-rättigheter i Ungern	42
Anf. 49	Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	42
Anf. 50	DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	43
Anf. 51	ULRIKA WESTERLUND (MP)	44
Anf. 52	CARINA ÖDEBRINK (S)	45
Anf. 53	Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	46
Anf. 54	DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	47
	(forts.)	48
	Ajournering	48
	Återupptaget sammanträde	48
§ 11	(forts.) Svar på interpellationerna 2024/25:538 och 545 om pride och hbtqi-rättigheter i Ungern	48
Anf. 55	ULRIKA WESTERLUND (MP)	48
Anf. 56	CARINA ÖDEBRINK (S)	49
Anf. 57	Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	50
Anf. 58	DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	50
Anf. 59	ULRIKA WESTERLUND (MP)	51
Anf. 60	Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	52
§ 12	Bordläggning	52
§ 13	Anmälan om interpellationer	53
§ 14	Anmälan om frågor för skriftliga svar	54
§ 15	Anmälan om skriftliga svar på frågor	55
§ 16	Kammaren åtskildes kl. 18.16.	58